

Évekkel ezelőtti tapasztalat, hogy az iskolás kisgyerek tudott cipőt be-
kötni, orrot kifűjni, kezet mosni, egyedül felöltözni, táskába ki-be pakol-
ni, felnőtteknek köszönni. És még egész sor olyan dolgot elvégzett önálló-
an, ami zökkenőmentesebbé tette a tanító munkáját is. Az utóbbi idők
tapasztalata, hogy ezek az egyszerű, hétköznapi dolgok nagy kihívást
jelentenek a kisiskolás számára, miközben a számítógépes játékok szá-
munkra szövevényes útvesztőiben kitűnően navigál.

magyar **mk** közoktatás

ROMÁNIAI MAGYAR
OKTATÁSI FIGYELŐ

PEDAGÓGUSOK
HAVILAPJA

04

2024. ÁPRILIS

TARTALOM

1. láthatár

Komoly kihívás a Szülőföldön
magyarul lebonyolítása –
Szucher Ervin írása

3. láthatár

Versenyzsuga-felkészítő
indul pedagógusok
számára

11. lélekjelenlét

Nem jó a túlfeltés, mert
gátolja a gyerek fejlődését –
Vita Piroska írása

18. tanárszemmel

Kézügyességre nevelni
a gyereket a digitális
világban –
Mihály Gyopár-Henrietta
írása

19. láthatár

Talpraesettségre tanít
a tájfutás –
Deák Szidónia írása

20. tanterem

Óvodákban, iskolákban is
hasznos lehet a Csicsergő
verses-mesés kötet

23. hivatalos

4. láthatár

Környezettudatosságra nevelő
ökosuli a Nyárádmentén

6. tanterem

Mindig érdekes a múlt
kutatása –
Antal Erika írása

8. láthatár

Érdemjegyet adni a hitre? –
Bede Laura beszélgetése
dr. Ozsváth Judittal

14. diákszemmel

Kevésbé a vizsgákra összpontosító
oktatást szeretnék a diákok –
Lőrincz Anna írása

16. szülői szemmel

Idegesítő az érzékenység? –
Bartha Réka írása

22. magánterület

Földrajz, biológia –
László Noémi írása

FOTÓ: MÁRTON KATALIN

12.

Felfedezni a világ összefüggéseit –
14. Bölcs Diákok vetélkedő Kolozsváron

- tanárszemmel • diákszemmel • szülői szemmel
- lélekjelenlét • tanterem • láthatár • óvoda • fotóriport
- hivatalos • vakáció • iskola és kultúra • pályáz(z)atok
- magánterület • térkép

Rendelje meg
a Magyar Közoktatást
a 2024-es évre!
www.comunitas.ro/mkorendeles

Kedves Olvasóink!

A 2023–2024-es tanévben is számítunk megtisztelő figyelmükre. Reméljük, továbbra is megosztják lapunk hasábjain az oktatás problémáival, különféle szegmenseivel kapcsolatos meglátásaikat. Kérjük, számoljanak be a Magyar Közoktatásban arról is, ha sikertörténet születik iskolájukban, ha úgy látják, hogy diákjaikkal, tanítási módszereikkel kapcsolatban követendő példáról lehet beszélni. Arról is írhatnak, miként befolyásolta és befolyásolja a járványhelyzet a tanítás, tanulás folyamatát.

A Communitas Alapítvány által kiadott, immár tizenegy éve megjelenő Magyar Közoktatást együtt szerkesztjük az olvasókkal, szeretnénk, ha a pedagógusok továbbra is rendszeresen közölnének lapunkban.

Néhány ötletet nyújtunk arra vonatkozóan, hogy milyen témákról várjuk véleményüket, de természetesen ezen kívül az oktatás más vonatkozásait is meg lehet közelíteni:

- Amire büszke vagyok – iskolám/pályám/diákjaim sikertörténete
- Hogyan segíthetünk megőrizni a gyermeki kíváncsiságot a mai oktatási rendszerben?
- Mobiltelefon, okoseszközök az oktatásban – kreativitásfejlesztés vagy elgépiesedés?
- Mi a legszebb és mi a legnehezebb a pedagógusi hivatásban?

Kitartást, jó munkát kívánunk! Várjuk véleményanyagaikat az mko@communitas.ro e-mail-címre!

A Magyar Közoktatás szerkesztősége

IDEA
KÖNYVTÉR

ERDÉLYI MAGYAR KÖNYVEK EGY TÉRBEN

Válasszon az Idea Könyvtér széles könyvkínálatából,
és fizessen akár pedagógus-karriertámogató utalvánnyal,
azaz Pluxee-kártyával! **Vásárolhat személyesen kolozsvári
könyvesboltunkban, vagy rendelhet online webáruházunkból.**

Kolozsvár, Kossuth Lajos utca (December 21. sugárút), 14. szám | ideakonyvter.ro

A Magyar Közoktatás elektronikus archívuma elérhető a <http://communitas.ro/main/kozoktatas> webcímen.

www.facebook.com/magyarkozoktatas

Megrendeléseiket a www.comunitas.ro/mkorendeles webcímen mko@communitas.ro e-mail címen vagy a 0733-91-06-24-es telefonszámon fogadjuk.

Címünk: Redacția Magyar Közoktatás, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60., 400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj
Nr. cont.: RO61RNCB0106026613610006 deschis la Banca Comercială Română Cluj-Napoca
Adóazonosító szám (Cod fiscal): 10411135

Kiadja a Communitas Alapítvány • Főszerkesztő: Kiss Judit • Felelős kiadó: Lakatos András
Kiadói titkár és műszaki szerkesztő: Fülöp Zoltán • Tipográfia: Könczey Elemér
Olvasószerkesztés és korrektúra: Deák Szidónia

Telefon: 0040-733-91-06-24
e-mail: mko@communitas.ro

Redacția Magyar Közoktatás, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60.
400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj

Támogatók:

Komoly kihívás a Szülőföldön magyarul lebonyolítása

Nemcsak a szülőknek, a pedagógusoknak is komoly kihívást jelent az oktatási és nevelési támogatást biztosító a Szülőföldön magyarul című program újszerű lebonyolítása. A gyermekeként megpályázható százezer forintos összeg lehívásához digitális ismeretekre és eszközökre van szükség, amellyel számos vidéki szülő nem rendelkezik. A segítséget a pedagógusoktól várják.

Április április 3-án nyitotta meg a Nemzetpolitikai Államtitkárság a Szülőföldön magyarul program idei kiírását. A szülők öröme, akárcsak a tavaly, 2024-ben is bruttó 100 ezer forintba pályázhatnak – kissé másként, mint az előző években.

Az anyaország határain túl élő magyarokról szóló 2001/LXII. törvény alapján a magyar állam a Kárpát-medence külhoni területein magyar intéz-

is fontos szerep hárul a támogatási igények érvényességének vizsgálatában és a lebonyolítás koordinálásában.

Kinek egyszerűbb, kinek bonyolultabb

Az idei év jelentős újdonságát a pályázási rendszer korszerűsítése jelenti. A kézzel kitöltött formanyomtatvány már a múlté, a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. az idéntől kizárólag digitális és nyomtatott formában fogadja el az anyanyelvű oktatásban részt vevő gyermekek szüleinek pályázatát. A pályázatiíró és -lebonyolító meggyőződése, hogy a digitális átállással jelentősen lecsökken a bürokrácia, és megszűnik a papíralapú nyomtatványkitöltés. Ugyanakkor az eddigi jelentős postai költségek is lenulázódnak. „A szülők közvetlen tájékoztatást kapnak kérelmük státuszáról, a támogatás kifizetéséről és a támogatás céljáról. Meggyőződésünk, hogy a magyar állam gondoskodását jelentő támogatás segíteni tudja a magyar iskolaválasztást és a magyar intézmények hosszú távú megmaradását” – olvasható a Rákóczi Szövetség és az RMPSZ közös közleményében.

Burus-Siklódi Botond szerint nem éppen ennyire egyértelmű az új rendszer gördülékénysége. „Strukturálisan világos, de mégis eléggé konfúz a rendszer” – fogalmazott az RMPSZ elnöke az intézményvezetőkkel folytatott szovátai tanácskozáson. Belátta, hogy amikor februárban tudomást szerzett az új pályázati rendszerről, ő maga is megtorpant. Világossá vált, hogy azok a szülők, akik kevésbé jártasak a számítástechnika terén, képtelenek lesznek segítség nélkül boldogulni. Az RMPSZ

vezetője elképzelhetőnek tartja, hogy épp emiatt kevesebben fognak élni a pályázási joggal és lehetőséggel. Burus hangsúlyozni kívánta, hogy a változás miatt sokkal nagyobb felelősség hárul a pedagógusokra, akiknek erkölcsi kötelességük segíteni azoknak a szülőknek, akik nem boldogulnak a digitális világban. A pályázatok ellenőrzését központilag végzik az adott városban vagy térségben. Mint mondta, a magyar állam részéről ígéret van arra, hogy a munkát végző személyzetet az átvilágított pályázatok számának függvényében, honorálják.

Számos kérdés és elégedetlenség

Mi történik abban az esetben, ha az óvónő, tanítónő vagy osztályfőnök sem tud segíteni, vagy egyszerűen nem vállalja az újabb pluszfeladatot? – merül fel a

Strukturálisan világos, de mégis eléggé konfúz a rendszer” – fogalmazott az RMPSZ elnöke az intézményvezetőkkel folytatott szovátai tanácskozáson.

A támogatás nem alanyi jogon jár, hanem pályázni kell. Vannak pályázatiíró cégek, amelyek bizonyos jutalék ellenében elvégzik a munkát. Miért ne fordulhatnának oda a szülők?” – tette fel a kérdést az egyik Maros megyei pedagógus.

ményt látogató diákok részére minden évben támogatást biztosít, évente megismételt pályázat alapján, a Szülőföldön magyarul program – oktatási-nevelési támogatás keretében. Mint ismert, Budapest döntése értelmében a támogatás összege 2023 óta diákonként évi bruttó 100 ezer forintba nőtt. A program pénzügyi lebonyolítója a Bethlen Gábor Alapkezelő (BGA) Zrt. Az idéntől a program digitalizációjáért és kommunikációjáért a Rákóczi Szövetség felel, miközben a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége (RMPSZ) továbbra

kérdés főként olyan közegekben, ahol a csoport- vagy az osztályközösség jelentős részét roma gyermekek képezik. „Ez a kölcsönösség alapján kellene hogy működjön. Mert lehet, hogy annak a pedagógusnak azért van katedrája és osztálya, mert a roma szülők a magyar tagozatra írták a gyermekeiket”

Útmutatóval segítenék a munkát

A Rákóczi Szövetség és az RMPSZ külön tájékoztatót bocsátott a romániai magyar tanítási nyelvű óvodák, alap- és középiskolák vezetői és pedagógusai, a szövetség munkatársai és megyei ellenőrei, illetve a szülők részére.

Az intézményvezetőknek és az oktatóknak szánt útmutatóból idézünk:

Mit kell tudni a digitális kérelmek benyújtásáról?

- április 3. és május 3. között nyújthatják be a jogosult szülők kérelmüket elektronikusan a Mipont.hu felületen;
- a kérelmet kizárólag elektronikusan lehet benyújtani;
- a Mipont.hu felület 2024. április 3-tól érhető el;
- az elektronikus felületen elhelyezett oktatóvideó és a chatbot is segíti a pályázat benyújtását;
- az elektronikus felület egyszerűen kezelhető, az adatok kitöltését beépített automatizmusok, státuszüzenetek segítik;
- az elektronikus felületen az adatmezők kitöltése mellett fel kell tölteni, a felhívásban megjelölt dokumentumokat lefotózott vagy beszkennelt formában;
- a pályázatot okostelefonról vagy számítógépről is be lehet nyújtani;
- a kérelem benyújtása átlagosan 10 percet vesz igénybe;
- a pályázat elektronikus benyújtását követően a rendszer automatikusan generál egy 1 oldalas adatlapot, amit ki kell nyomtatni, és a szülőnek alá kell írnia. A kinyomtatott és aláírt adatlapot át kell adnia gyermeke intézményének, akik ezt követően kiállítják az intézménylátogatási igazolást, és azt az adatlappal együtt eljuttatják a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége megyei/körzeti elnökségei által kijelölt gyűjtőhelyre, ahol az igénylések hitelességének az ellenőrzése megtörténik;
- az esetleges hiánypótlás kizárólag elektronikusan történik. Az erre vonatkozó üzenetet a szülő a regisztrált e-mail-címére kapja;
- valószínűsíthető, hogy a szülők nagy többsége az elektronikus pályázat beadását önállóan meg tudja oldani. Természetesen lehetnek olyanok, akik segítségre szorulnak, az ő esetükben segíthet a pedagógus, illetve bárki, aki képes a feladatra.
- a Mipont.hu felületen a szülőknek a szükséges adatokat és dokumentumokat csak egyszer kell kitölteni és feltölteni. A későbbi években a felhívás közzétételét követően az elektronikus pályázati kérelem a Mipont.hu felületen – csak az esetleges adatváltozásokat kell módosítani – egy kattintással újra benyújtható.

Miben kérjük az intézmények segítségét?

- a szülők tájékoztatásának segítése a pályázati időszakról és a digitális felületről;
- szükség esetén a szülők segítése az elektronikus pályázat benyújtásában (egy e-mail-címről akár több pályázat is benyújtható, viszont mindig a regisztrált e-mail címre érkeznek a kérelmező személy értesítései a támogatás státuszára és az esetleges hiánypótlásokra vonatkozóan);
- amikor a szülő sikeresen benyújtja az elektronikus pályázatát, akkor a rendszer automatikusan generál számára egy egyoldalas adatlapot, amit ki kell nyomtatnia, és alá kell írnia az azonosítás érdekében;
- az elektronikus pályázati kérelmek benyújtását követően a szülőnek az intézménylátogatás és a hiányzások igazolására van szüksége a pályázati jogosultság megállapítása érdekében. Az óvoda/iskolalátogatási igazolások kiadásában, az adatlapok és az eredeti iskolalátogatási igazolások gyűjtésében meghatározó szerep hárul az óvodákra és iskolákra;
- amikor a szülő beviszi az iskolába/óvodába gyermeke aláírt pályázati adatlapját, az intézmény kiállítja a gyermek óvoda/iskolalátogatási igazolását, hozzacsatolja a szülő által aláírt pályázati adatlaphoz, és továbbítja azt a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége megyei/körzeti elnökségei által kijelölt gyűjtőhelyre, ahol az igénylések hitelességének az ellenőrzése megtörténik.

– érvelt a pedagógusszövetség elnöke, arra biztatva a tanerőket, hogy tegyenek meg mindent annak érdekében, hogy a támogatás jusson el az arra jogosult gyerekekhez.

Csakhogynem minden pedagógus lelkenedik a rászózt sokadik önkéntes munka miatt. Volt, aki a plénum előtt fejtette ki álláspontját, a többség jobbára a folyosói magánbeszélgetések során adott hangot nemtetszésének. Főként a jelentős roma osztályközösség-

Csakhogynem minden egyes pedagógus lelkenedik a rászózt sokadik önkéntes munka miatt.

gel rendelkező oktatók azok, akik az RMPSZ-vezetőségtől eltérő szemszögből világítják meg a kérdést: szerintük már az is komoly áldozat a részükről, hogy olyan gyermekek tanítását és integrálását bízták rájuk, akiknek jelentős része mindenféle közösségi szabályt visszautasít.

„A támogatás nem alanyi jogon jár, hanem pályázni kell. Vannak pályázati cégek, amelyek bizonyos jutalék ellenében elvégzik a munkát. Miért ne fordulhatnának oda a szülők?” – tette fel a kérdést az egyik Maros megyei pedagógus, aki szerint ez lenne a legtisztességesebb és mindkét fél számára legmértányosabb eljárás. Kolléganője arról beszélt, hogy ő ugyan segítene a számítógépes ismeretekkel nem rendelkező szülőknek, de attól tart, hogy ha valamit véletlenül tévesen csinál, vagy a rendszer nem megfelelőképpen regisztrál, az érintettek rajta kérnek majd számon a százezer forintos összeg elúszását.

Másik stresszforrást jelent az időkorlát, és ebben mind a vezetőség, mind a tagság egyetért. Az április 3-án megnyílt Mipont.hu felület mindössze egy hónapig érhető el; a kérelmeket május 3. éjfélig lehet feltölteni az elektronikus rendszerbe.

SZUCHER ERVIN

juventus.kronika@gmail.com

Versenyzizsga-felkészítő indul pedagógusok számára

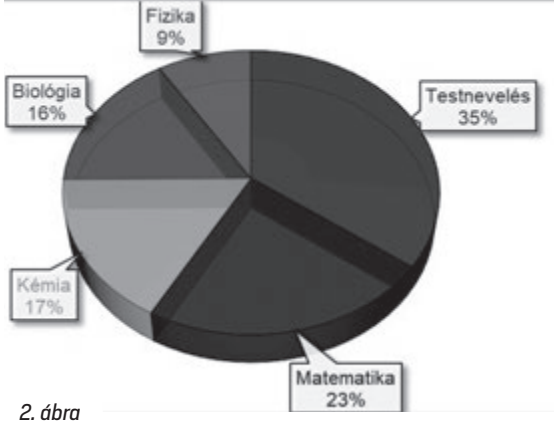
A Communitas Alapítvány és az RMDSZ oktatási főosztálya, a Babeş-Bolyai Tudományegyetemmel és a Kolozsvári Magyar Egyetemi Intézettel együttműködve 2024-ben pilot-programot indított. A program célja a romániai magyar közoktatásban tanárként elhelyezkedni kívánó jelen és jövődöbeli pedagógusok felkészítése a címzetes versenyzizsgára, illetve a véglegesítő vizsgára. Az indíttatás a Babeş-Bolyai Tudományegyetem Testnevelés Karáról érkezett: dr. Balla Béla egyetemi adjunktus az RMDSZ által alapított Communitas Alapítványt kereste meg azzal, hogy észrevétele alapján igény lenne egy olyan (online) képzési formára, amely az egyetemi végzősöket, frissen végzetteket segítené a közoktatási versenyzizsgára való felkészülésben. Az ügyet a Communitas Alapítvány, az RMDSZ oktatási főosztálya, valamint a BBTE karolta fel, együttműködve a Kolozsvári Magyar Egyetemi Intézettel, amely vállalta a képzés lebonyolítását. Bár elsősorban a testnevelés tantárgyra vonatkozóan érkezett megkeresés, végül a program létrehozói célszerűnek tekintették a testnevelés mellett a „pilot” jellegű projektet kiterjeszteni a matematika, a fizika, a kémia és a biológia tudományterületekre is, hiszen előreláthatóan ezen tantárgyak terén hosszabb távon pedagógusháányval küszködhet a közoktatási rendszer. A versenyzizsga-felkészítő 12 alkalmas, hétköznap délutánonként zajló online képzés, amelyet egyetemi oktatók és középiskolai tanárok (akik a címzetes versenyzizsgán kellő tapasztalattal rendelkező javítók) tartanak, és érintik mind a szaktárgy, mind a módszertan és didaktika témaköreit, valamint eligazítást adnak a versenyzizsga beiratkozási eljárásairól, tételminták megoldási módszereiről, tanterv és óratervek készítéséről. A programra az ország bármely településéről jelentkezhetek, az egyetlen kritérium az volt, hogy a

jelentkező, tanári pályán elhelyezkedni kívánó végzős egyetemi hallgató, vagy helyettesítő/véglegesítő tanári vizsgára készülő tanár legyen.

A 12 alkalmas online felkészítőhöz résztvevőnként 150 (aktív hallgatói jogviszonnyal rendelkezők) és 300 (munkaviszonnyal rendelkezők) lej költség hozzájárulást kértek a projekt lebonyolítóit. A program megszervezéséhez szükséges fennmaradó összeget a Communitas Alapítvány támogatja. Kilences vagy annál nagyobb vizsgajegy esetén a hozzájárulást teljes egészében visszatérítik. Az április 8-án záruló beiratkozás igencsak meglepő eredménnyel zárult, hiszen összesen 191-en jelentkeztek a meghirdetett képzésre, mind az öt tudományterületet képviselve. A magas jelentkezési szám a versenyzizsgára való felkészítők hiányának és az ezáltal létrejött magas igénynek a bizonyítéka. Erdélyből összesen 13 megyéből jelentkeztek, a legtöbb benevezés Hargita megyéből érkezett, ahol nem kevesebben, mint nyolcvanvan érzik úgy, hogy egy hasonló képzés a segítségükre lehet. A jelentkezők megyék szerinti eloszlása az 1. ábrán figyelhető meg.

Ami a tudományterületek szerinti eloszlást illeti, megfigyelhetjük, hogy leg többben a testnevelés területéről szorulnak segítségre (a jelentkezők 35%-a), de viszonylag magas az arány a matematika esetében is (a jelentkezők 23%-a). Jelentkezések érkeztek szép számban kémia, biológia és fizika szakos tanárjelöltek/tanároktól is. A tudományterületek szerinti eloszlás a 2. ábrán figyelhető meg:

A beiratkozó kérdőív szerint vannak olyan jelentkezők, akik a módszertani, metodológiai részletek mélyebb elsajátítása és tudásuk hatékonyabb felhasználása érdekében jelentkeztek, de vannak olyanok is, akik a versenyzizsga adminisztratív folyamatát szeretnék minél jobban megérteni. Számos jelentkező elégedetlen a versenyzizsgák

rendszerével mind a beiratkozás folyamata, mind a javítókulcsok módszertani kidolgozottsága terén. Nem működik jól a dátumokkal, elvárásokkal, metodológiával stb. kapcsolatos információközlés, az ekképpen kialakult káosz miatt a beiratkozóknak jelentős hátrányt szenvednek. A bejelentkezők elmondása szerint van olyan megye is például, ahol hat éve nem volt átmenő jegy kémia és fizika tantárgyak esetében. Ez a kezdeményezés azért is kiemelt fontosságú, mert általa megszüntethető a versenyzizsgák körüli fejtlenység/káosz, illetve nőhet a magas- és a bejutó jegyet írók száma.

Sikeres versenyzizsgát kívánunk minden végzős hallgatónak, pedagógusnak és véglegesítő vizsgára készülő tanárnak!

Környezettudatosságra nevelő ökosuli

Szabadtéri foglalkozások és előadások révén a környezetbarát életvitelre hívta fel a nyárádmenti általános iskolások figyelmét az első alkalommal rendezett Mumush Ökosuli. Bencze Tamás főszervező a műhelyfoglalkozásokon elsajátított ismeretekről, interaktív programokról, a tábor következő kiadásáról beszélt.

Egy héten keresztül tanultak a permakultúráról, környezetvédelemről, táplálkozásról a Maros megyei Nagydorjában szervezett ökosuli tábor résztvevői. (A permakultúra olyan tervezési rendszer, amely az ökológia törvényeire alapozva az élővilág együttműködését kihasználva próbál fenntartható emberi környezetet létrehozni). Bencze Tamás főszervező rámutatott, a márciusban első ízben rendezett Mumush Ökosuli célja hasznos ismereteket átadni a diákoknak és ösztönözni a vidéken élő gyerekeket arra, hogy tegyenek lépéseket a klímaváltozás ellen, elősegítve vagy kezdeményezve ennek a folyamatnak a megértését. A kincses városban élő egyetemista kifejtette, a 21 diákból álló csapat mindennap interaktív előadáson, gyakorlati tevékenységeken és workshopokon vett részt, amelyek a következő tematikákra összpontosítottak: biológia, környezetismeret, táplálkozás, divat, hulladékgazdálkodás. „Mindegyik előadás a tájékozottságra, a tudás bővítésére hívta fel a diákok figyelmét, valamint arra, hogy miként tudnak kritikusabb

A foglalkozás keretében a gyerekeknek betekintést nyújtottak az ételkészítési folyamatokba, az ipari termelés módszereibe, ugyanakkor beszélgettek utóbbi hatásairól és az egészséges életmódról.

médiafogyasztókká válni az interneten talált információk minőségét és érvényességét tekintve” – magyarázta a főszervező. Hozzátette, a szabadtéri foglalkozások a tábor jelentős részét képezték, ugyanakkor a hét folyamán a résztvevőknek vegetáriánus étkezésben volt részük, helyi alapanyagokat és zöldségeket felhasználva.

A programmal kapcsolatban Bencze Tamás elmondta, a nyárádmenti általános iskolások elsőként a permakultúra alapelveivel és etikájával, valamint a jelenlegi természeti módszerekkel ismerkedtek meg Bálint Krisztián permakultúra-szakértő segítségével. Kasza Zsolt, a társszervező Mumush Egyesület környezetvédelmi szakosztályának vezetője a fafajták életkörülményeire és más élőlényekkel való kapcsolatára, ezen belül a micéliumhálózatok bemutatására összpontosított műhelyfoglalkozásán. „Talán a legkézzelfoghatóbb környezeti elemek, amellyel mindennap akarva-akaratlanul kapcsolatban vagyunk, az étel és a víz. Ennek

FOTÓK: MUMUSH EGYESÜLET

tisztasága, tápértéke, hatása a testünkre, elménkre és a környezetünkre a legfontosabb része életünknek” – hívták fel a figyelmet a szervezők a táplálkozással kapcsolatos műhelyen, amelyet Butiurca Júlia szakács, az egyesület vendéglátás-szakosztályának vezetője és Csejte Zsófi pék, szakács tartott. A foglalkozás keretében a gyerekeknek betekintést nyújtottak az ételkészítési folyamatokba, az ipari termelés módszereibe, ugyanakkor beszélgettek utóbbi hatásairól és az egészséges életmódról. Máthé Anna ruhatervező a textilipar importjéről, a ruhavásárlási és -viseleti szokások környezeti hatásáról osztott meg hasznos és érdekes információkat a diákokkal, akik azt is megtanulhatták, hogyan lehet egyszerűen átalakítani egy ruhadarabot, vagy kijavítani egy-egy hibát otthoni eszközökkel. A nagydorjani és környező településekről érkező gyerekek a hulladékgazdálkodás különböző módszereiről, valamint ezeknek a környezetre való hatásáról is tanultak Jeszenszky Attila, a Circulo Waste Management Egyesület elnökétől. A foglalkozás során többek között arra keresték a választ, hogyan szennyezi a környezetet a helytelen személgazdálkodás, és milyen fogyasztási szokásokkal kímélhetjük a környezetünkre kifejtett hatásunkat. Az elméletet gyakorlatba ültetve a gyerekek személgyűjtésen vettek részt, valamint az újrahasznosítási workshopon kis emléktárgyakat készíthettek. A társszervező Social Fiber Egyesület részéről Panek Zsuzsi és Madaras Dávid táborvezetők foglalkoztak a gyerekekkel. Bencze Tamás arról is beszélt lapunknak, hogy mindenképp szeretnék folytatni a fiataloknak szóló környezetbarát projektet, és terveik szerint ősszel vagy jövő évben megrendezik a következő kiadást.

B. L. J.

a Nyárádmentén

Levéltár-pedagógiai foglalkozást tartottak Marosvásárhelyen

Mindig érdekes a múlt kutatása

Kislaki Irma vallásnővér három nyárádmagyarósi tanítványát kísérte el levéltár-pedagógiai foglalkozásra a református egyház marosvásárhelyi levéltárába, ahol Berekméri Róbert Árpád levéltáros történész fogadta őket. Iszlai Éva Hajnalka, Nagy Viola és Iszlai Szilvia a nyárádmagyarósi általános iskola 7. osztályosai, akik 2. helyezést értek el a Maros megyei vallástörténeti vetélkedőn. A vetélkedőt minden évben megszervezzük, mindig a hetedik osztályosok vesznek részt rajta – magyarázta Kislaki Irma vallásnővér, aki érdeklődésünkre elmondta, idén 18 iskola csapata mérte össze a tudását. Mindig más-más a témája a vetélkedőnek, most Kálvin Jánosról kellett egy 26 oldalas tételt megtanulniuk a csapatoknak. Egy-egy csapatot három-három diák alkot, eggyel kevesebbrel még elképzelhető a csapat, de négy taggal már nem megengedett – magyarázta a tanárnő, aki elárulta azt is, hogy a tananyagot három részre osztották, így fejenként egy-egy hétoldalas részt kellett megtanulniuk a diákoknak. Mindemelllett nem volt ismeretlen az anyag egyikük számára sem, hiszen közösen tanultak, gyakoroltak, így a kérdések soha nem okozhattak meglepetést – mondta. A vetélkedőre szívesen készültek a tanulók, így az utánuk következő osztály, a mostaniak sikeréből ihletődve várják már a jövő évi vallástörténeti vetélkedőt.

Jutalomlátogatás a levéltárban

A következő vetélkedőt a bevett szokás szerint mindig az első vagy a második helyezett szervezi. Idén Nyárádkarácsonyfárván került sor a megmérettetésre, ahol a nyárádmagyarósiak második helyezettek lettek. Kislaki Irma vallásnővér elmondta, a vetélkedőre készülve megígérte tanítványainak, ha nyernek, jutalomkirándulást szervez számukra. Ám elárulta, hogy amúgy is tervezett számukra egy meglepetést, amit akkor is megvalósított volna, ha nem nyernek. „Eredetileg úgy szerettem volna, ha Berekméri Róbert

A református egyház marosvásárhelyi levéltárában Berekméri Róbert Árpád levéltáros történész fogadta a diákokat

Árpád levéltáros ellátogat az iskolánkba, de aztán az ő biztatására inkább mi tekintettük meg a levéltárat, és hallgattuk meg az érdekes ismertetését az egyházi iratokról, levelekről és pecsétékről” – számolt be Kislaki Irma. Az elméleti bemutatót követően a gyerekek kézbe vehették, kinyithatták az iratokat, amelyek között például a nyárádmagyarósi egyházi levelekkel is találkoztak, ez pedig igazi érdekességet jelentett számukra. „Igazi nagy élmény volt számukra ez a látogatás, nagyon élvezték, és számos kérdést tettek fel, például a végrendeletek érdekelték őket, akárcsak az egyházi pecsétek, a régi iratok, amelyeket ki kellett betűzniük” – magyarázta a tanárnő, aki elégedett volt a tanítványaival, azzal a nyitottsággal, amellyel a levéltári érdekességeket fogadták, ahogy érdeklődtek a számukra eddig kevésbé ismert vagy teljesen ismeretlen dolgok iránt.

Izgalmas történelemórak

A levéltár-pedagógia hasonlóan a múzeumpedagógiához a múlt iránti

érdeklődést hivatott felkelteni, elsősorban a fiatalokban, de akár a felnőttekben is. Berekméri Róbert Árpád történész, az Erdélyi Református Egyházkerület marosvásárhelyi fióklevéltárának levéltárosa elmondta, a foglalkozások célja megismertetni az iratok őrzésének módszereit, a különböző dokumentumoknak az osztályozását és tárolását, illetve betekintést nyújtani a levéltáros munkájába. Úgy, ahogy az iskolában tanítanak bizonyos tantárgyakat, a levéltár-pedagógia is egy oktatási program részét képezi, eltérő módszerekkel a szokástól. Érdekességekre, történetekre, helyzetekre hívja fel a figyelmet, a régi iratok keletkezését ismerteti, azokkal az intézményekkel, amelyek egy-egy dokumentum létrejötté mögött vannak, azt a miliőt próbálja bemutatni, ami az akkori kort jellemezte. A levéltár-pedagógia rávezeti a diákokat a régi írások olvasására, vagy kipróbálják a pecsétkészítést, nyomtatást, írást a korabeli módszerekkel. Izgalmasak ezek a rendhagyó történelemórak – magyarázta a

levéltáros, hiszen olyan érdekességeket tudnak meg, amelyekről eddig nem hallottak, amelyeket eddig nem láttak.

Egyre többen érdeklődnek

Érdeklődésünkre, hogy honnan ered a levéltár-pedagógia ötlete, Berekméri Róbert Árpád elmondta, sokat jár Budapest Főváros Levéltárába, ahol továbbképzéseken is részt vett, és ahol nemcsak az iratkezelés és digitalizálás legújabb tudnivalóit sajátította el, de a levéltár-pedagógiát is. Rácz Attila történésztől, a részleg vezetőjétől sok mindent megtanultak, illetve közösen ötleteltek, hogy miként lehet még érdekesebbé tenni az effajta tevékenységet. A pecsétnyomás például a Berekméri ötlete volt, ahogy Rácz Attila a gyerekek családfakutatás iránti érdeklődésére hívta fel a figyelmet. „Négy évig pedagógusként dolgoztam, tanárként dolgoztam, és láttam, hogy ha érdekes módszerekkel tanítjuk a történelmet, a gyerekek sokkal érdeklődőbbek. Nagyon szerettem tanítani, szeretem a gyerekeket, ezért külön öröm számomra, hogy a levéltárpedagógia eszközeit használva taníthatok” – vallotta a marosvásárhelyi levéltáros, aki eddig 10-12 csoportot fogadott, ám a „híre” gyorsan elterjedt, és áprilisra már 10 csoport jelentkezett be hozzá, májusra is megtelt a naptára, iskolákba is hívták és a levéltárba is készülnek már többen, sőt már a Kántor-Tanítóképző Főiskola diákjai is jelezték, hogy őket is érdekli e foglalkozás.

Élmény a régi szövegek kibetűzése

A legideálisabb az 5–8. osztályos korosztály, de a kisebbeknek is szívesen tart „történelemórát”. Ahogy a levéltáros mondta, a kicsiknek mesélni szokott, a nagyobbakat pedig egy-egy oklevél szövegének a kiolvasására biztatja, akárcsak arra, hogy nézzenek szét a saját környezetükben, hiszen minden család termel levéltári anyagot. A régi fényképek az elődökről, házasság- vagy keresztlevelek, elhalálozási bizonyítványok, levelek a frontról a nagyapáktól, dédapáktól, a hagyatéki iratok – ezek nemcsak értékes családi ereklyék, de levéltári iratok is egyben, olyan fontos kordokumentumok, amelyek a kutatók számára is érdekesek lehetnek.

A mostanában nagy érdeklődés övezte családfakutatás is érdekli a gyerekeket, akik otthon szívesen kérdezzgetik a szüleiket, hogy kik voltak az őseik, déd-, ük-, és szépszüleik, honnan származtak, mivel foglalkoztak, hol éltek. Játékos foglalkozás, amely később életformát, célt is jelenthet. „Látom a gyerekeken, hogy mennyire érdeklőd-

A mostanában nagy érdeklődés övezte családfakutatás is érdekli a gyerekeket, akik otthon szívesen kérdezzgetik a szüleiket, hogy kik voltak az őseik, déd-, ük-, és szépszüleik, honnan származtak, mivel foglalkoztak, hol éltek.

nek ezek iránt a dolgok iránt. Mikor jönnek, általában meg vannak ijedve, egy unalmas történelemórára számítnak, de távozáskor csillog a szemük” – magyarázta Berekméri, hozzátéve, hogy nem tudhatja, hogy „egy második Farczádi Elek van köztük, vagy egy

újabb történész, aki kimagasló eredményeket ér majd el a kutatásban”.

Mi a pecsétgyűrű?

A levéltár-pedagógiai foglalkozás a levéltáros számára is kihívást jelent, hiszen valamennyi alkalomra felkészül, ami szakmai szempontból is fontos, ugyanis feladatokkal kell ellátnia a tanulókat, érdekességekkel kell lekötnie a figyelmüket. Például amikor az egyik kislány kezdte kibetűzni egy régi irat szövegét, két másik barátnője is bekapcsolódott, hiszen nagyon izgalmasnak tartották, hogy a korabeli, régies szöveget ki tudták olvasni. De a pecsétgyűrű jelentőségének az ismertetése is felkeltette a figyelmüket, hiszen korábban esetleg otthon látták az édesapjuk pecsétgyűrűjét, amiről mást nem tudtak. Most viszont már a szülőket is beavathatták abba, hogy mit is jelentett egykor egy ilyen gyűrű, mi volt a fontossága. Viasszal, pecsétnyomóval ki is próbálhatják, hogy készült a pecsét – magyarázta Berekméri Árpád Róbert, aki azt is elárulta, hogy sok időt jelent a felkészülés ezekre a foglalkozásokra, de ez jó számára, és mindig szán rá időt és energiát.

ANTAL ERIKA

antalerika@yahoo.com

A 45 perces hittanóra mint a gyermeklélek Istenhez vezetésének szent ideje

Érdemjegyet adni a hitre?

A szeretet parancsai szerinti életre, empátiára, feltétel nélküli elfogadásra, bizalomra kellene nevelni a diákokat dr. Ozsváth Judit, a Babeş–Bolyai Tudományegyetem Pedagógia és Alkalmazott Didaktika Intézetének munkatársa szerint. A leendő római katolikus hittantanárok módszertani képzésének

amelyek előremutatóak, hasznosnak, hatékonyak bizonyulnak, és amelyeket így erősíteni kellene?

– A romániai magyar és nem magyar nyelvű iskolákban tanuló, az állam által elismert vallásfelekezetekhez tartozó magyar diákoknak alkotmányos joguk van az iskolai hittanórákon való részvé-

szó, hanem arról, amelyik az élet célját magyarázza, a szeretetet tanítja, így az élet minőségi megélésére és a békés együttélésre vezet. Ha valamit, akkor ezeket nagyon meg kellene tanulnunk. Ilyenformán inkább fájdalommal fogadom el a jelenlegi helyzetet, és nem tudok különösebben örülni a fordított világnak.

Római katolikus hittantanárok a 2023-as, temesvári Bolyai Nyári Akadémián

vezetője az iskolai és a plébániai hitoktatás céljáról, a vallásos és spirituális kompetenciák fejlesztéséről, az ideai Bolyai Nyári Akadémia központi kérdéseiről beszélt megkeresésünkre.

– A nyáron esedékes Bolyai Nyári Akadémián a római katolikus hitoktatás különféle vetületeit, módszereit, megújulási lehetőségeit közelítik meg a képzésre jelentkező pedagógusok, szakemberek részvételével. Az akadémia ezen szekcióját Gyergyószentmiklóson tervezik tartani, mintegy 30 hitoktató részvételével. Ha röviden jellemezné a romániai magyar iskolákban működő hitoktatás jelenlegi állapotát: melyek azok a (kritikus) pontok, amelyek föltétlenül továbbgondolandóak / nem működnek jól? És mik azok a használatban lévő módszerek,

telhez. A hittan a törzsanyag része, a nem teológiai profilú iskolákban a keretterv heti egy órát biztosít számára minden szinten. A teológiai líceumokban nyilván többet. Attól kezdve, hogy a kiskorú diák szülője, törvényes gyámja vagy a nagykorú diák kérvényezte a hittanórán való részvételt, kötelező számára az óralátogatás. Választható jellege a lelkiismereti szabadsághoz kapcsolódik. Mindezt én teljesen helyénvalónak tartom, és nagyon nem szeretem, amikor azt mondjuk, hogy „örülnünk kell” az iskolai hittan jelenlegi státusának. Az iskola megjelenése óta, a kommunizmus kivételével, mindig helye volt, sőt nagyon hosszú ideig kiemelt helye és szerepe volt az iskolai hittannak és az egyetemi teológiai oktatásnak. Ehhez képest napjainkra sokat romlott a helyzet. Pedig nem akármilyen „tárgyról” van

Heti két vagy három hittanórának már jobban tudnék. Sajnos ez a szemlélet és gyakorlat nagyban hozzájárult ahhoz, hogy ott tart a mai világunk, ahol tart... Éppen ezek miatt arról is nehezen beszélek, hogy a hitoktatásnak kell az iskolai rendszerhez „igazodnia”. Az igazodjon máshoz, amelyik a (hit)életre nevel, amelyik nemcsak okosabb, de jobb embereké szeretné formálni a diákokat, amelyik a legfontosabb kompetenciákat akarja fejleszteni?!... Hittanból kell osztályzatokat adni, vizsgákon, versenyeken részt venni – ha a „rendszer” része akar maradni?!... Tudomásul veszem ezt a helyzetet, de nem örülök neki. És elsődlegesen nem a – nálunk nem létező – egyházi iskolákban látom a megoldást. Épphogy újra össze kellene kötni az egyházat és a világot, a szakrális át kellene hogy járja

a mindennapit. A világot, benne az emberrel, szépnak, szentnek, megbecsülendőnek, szerethetőnek kellene bemutatni a diáknak minden tantárgy által, nem versengésre, hanem a szeretet parancsai szerinti életre, empátiára, feltétel nélküli elfogadásra, bizalomra kellene nevelni, érzékenyen, szépen, meghajolva a szeretetből teremtő és a mindnyájunkban élni akaró Isten előtt. Sajnos ez a gondolkodás ma már utópisztikusnak hat, holott ez csak a Rendhez való visszatérés lenne. A Rendhez, amit a rendszerek sajnos elveszítettek...

a plébániai hitoktatás számára. Mindkettő a szerető Istennel való személyes kapcsolatra kellene elvezesse a diákat, és hozzá kellene segítse őt ahhoz, hogy aktív tagként testesüljön bele az egyház-közösség életébe. Az igaz, hogy ehhez a templomba járás és a plébániai életben való részvétel is nagyon fontos, de a gyermek vagy fiatal számára az egyház a családnál kezdődik, és éppen a kortárs csoportjánál, illetve az iskolatársainál „folytatódik”. Nem kellene elhárítani ezeket a síkokat. Elég, ha már az emberi korlátoltság felekezeteire bon-

gyakran van lehetőség a módszeralkalmazási kompetenciák fejlesztésére. Az elemi és gimnáziumi osztályok kompetenciaalapú tanterveihez új hittankönyveket írtunk, ezeknél a biblikus, liturgikus szempontoktól a művészeti nevelésen, a zöld katekézisen át az interdiszciplinaritásig sok mindenre figyeltünk. Ezek is jó segítséget jelenthetnek a többoldalú fejlesztéshez.

– *Miért van szükség arra, hogy a hitoktatók rendszeresen értekezzenek az általuk használt, alkalmazott módsze-*

„Nagyon jól lehet dolgozni a kooperatív technikákkal, a drámapedagógia, a Franz Kett-pedagógia elemeivel”

Ebben a helyzetben nehéz jó módszertant adni a hittanhoz. Néha az egyháziak is azon vitatkoznak, hogy ismeret kell-e vagy a(z isten)tapasztalathoz elvezető élmény. Szoktam mérgeledni azon, hogy ők is beleesnek ebbe a csapdába, mert nem az a kérdés, hogy melyik kell, hiszen mindkettőre szükség van, hanem az, hogy a heti egy órában hogyan lehet mindkettőre figyelni? Innen is látszik, hogy ennek a tárgynak sokkal több időt kellene adni az iskolában. Az iskolában, ahol például a gimnáziumi osztályokban a matematikának heti négy óra jut, és a választhatósága fel sem merül. (Matematikatanárként mondom ezt.) Emellett természetesen a plébániai hitoktatás is fontos minden évfolyam számára.

Azt sem szeretem, amikor másfajta célokat határoznak meg az iskolai és

totta a szent egységet, és külön csoportokban kell készíteni gyermekeinket a lelki életre...

A jelenlegi helyzetben tehát az iskolában heti 45 perc adott a diákok lelkének megérintésére és vallási ismereteinek fejlesztésére. Én egyiktől sem engednék, hallgatóimat is arra tanítom, hogy a kis időkereten belül kövessenek el mindent annak érdekében, hogy a diák szívére és értelmére is hassanak. Ezekhez nyilván nagyszerű módszerek kellenek. Nagyon jól lehet dolgozni a kooperatív technikákkal, a drámapedagógia, a Franz Kett-pedagógia elemeivel, a digitális platformok is jó lehetőségeket kínálnak, de vannak jó bibliaolvasási, -tanítási módszereink is. Ezeket az egyetemen és a különféle képzéseken tanítjuk, és továbbképzők keretében

rekről, és a BNYA-hoz hasonló szakmai találkozóknak mik lehetnek a legfontosabb hozadécai?

– Az iskolai hittanórával kapcsolatos, előbb említett kihívások már épp elég okot szolgáltatnak hitoktatóinknak a rendszeres módszertani értekezésekhez, továbbképzésekhez. Az ő óráikról bármikor kiiratkozhatnak a diákok, nagyon jól kell végezzék a munkájukat ahhoz, hogy a mai fordított szemlélet és a világ sokféle csábítása mellett is megtartsák tanítványaikat. A diák érzi, hogy a hittanóra nem lehet ugyanolyan, mint a történelemóra, igényli is a más-ságot, s ezért tanárainknak nagyon meg kell dolgozniuk. Ráadásul heti egy órában tanítják a hittant, így legalább 18 csoporttal foglalkoznak. Ennyi diákot kell élményszerűen ismeretekhez és

istentapasztalathoz juttatni. Még akkor sem érhetik be annyival, hogy „leadják a leckét”, ha az a hittanóra péntek délután kettőtől kezdődik. Arra kell gondoljanak, hogy számukra ez a 45 perc a gyermeklélek Istenhez vezetésének szent ideje. Heti egyszer, megismételhetetlenül...

lelkükkel és személyiségük minden képességével kell hogy „dolgozzanak”. Komolyan vett hivatásuk gyakorlása közben ők is fáradnak, fontos számukra a töltekezés. Van még egy, talán mindennél fontosabb szempont. A hittantanár nagyon tudatában kell legyen annak, hogy ő csak egy „csatorna” a

ismeretek elsajátítását, szintetizálását, megfelelő használatát és „élettől alakítását” segítő kompetenciákat sem. Mindezeket pedig – minden más tárgyhoz hasonlóan – hittanból is értékelni kell. Ha tetszik, ha nem, hittanból minősítést, majd jegyet kell adni. Ha már adunk, akkor viszont nagyon át kell gondolnunk, hogyan tesszük azt. A cél nem a hiányosságokkal való szembesítés, hanem a szeretetteljes fejlesztés ilyen módon is. A nem megfelelő – akár túl szigorú, akár túl laza – értékelés rossz irányba alakíthatja a diák lelki életét, és akár torz istenképhez is vezethet. Nagyon alaposan fel kell bontani ezeket a fejlesztési területeket, és megtalálni a hozzájuk kapcsolható mérési, értékelési módokat. Az említett körülmények között sokkal nehezebb dolgunk van, mint bármelyik más tárgyat tanító tanárnak, de talán azért ki lehet ebből is hozni valami jót, ösztönzőt, még fejlesztőt is. Lehet, hogy éppen egy kisebb vagy nagyobb projekt, vagy valamilyen portfóliós, szabadon választott és értékelt, akár digitális eszközökkel elkészíthető feladat (film, képsorozat stb.) által szereti meg a diák jobban a vallását, mélyül el jobban a hitében, és akár még a hivatásválasztására is hatással lesz. Ugyanezt remélik valahol az általam nem titkoltan nagyon nem kedvelt versenyeiktől és olimpiáktól is. A versenyeztetést alapból ellentétesnek érzem az Evangélium üzenetével, és messzi elkerülném a hittannal kapcsolatosan, de sajnos ebben is igazodni kell az oktatási rendszerhez...

Mindezekkel együtt a magam részéről nagyon hálás vagyok azért, hogy az idei Bolyai Nyári Akadémia az értékelést, mérést és fejlesztést helyezi a középpontba. Fontos átvilágítanunk ezeket a dolgokat a katolikus hitoktatás nézőpontjából is, és fontos impulzusokat adnunk a még minőségibb oktató-nevelő szolgálathoz. Mindezt a nyári szabadság idején nagyon hangulatos környezetben, sokféle lelki és kulturális program és szeretetteljes együttlét keretében tesszük majd.

BEDE LAURA

bede_laura@yahoo.com

Pedagógusok eszmecseréje. Nagy szükség van a szakmai találkozóakra

Nagy szükség van tehát a szakmai alkalmakra, bőven van miről beszélni, van mit tanulni. De ezeken túl a jó gyakorlatok megosztása, egymás erősítése is nagyon fontos. Sokszor halljuk azt is, hogy még ahhoz is fáradtak a hitoktatók, hogy képzésre menjenek. Ne feledjük, hogy legtöbbszörüknek hétvégén – de lehet, hogy hét közben is – a plébániai programokba is be kell segíteni. Nyáron nincs hajtás, és a pihenést, valamint a szellemi-lelki feltöltődést komoly szempontokként kezeljük.

– *A pedagógusok részvételével megközelítendő téma címe: „a hitoktató lelki és szakmai megújulásának hatékony módszerekkel való segítése, kompetenciafejlesztési, értékelési és mérési lehetőségek hittanórán”. Bontsuk két részre a nagy témát: miért fontos, hogy lelki és szakmai szempontból is megújuljon a hitoktató? Hogyan látja, annak, aki a hitet igyekszik közelíteni a gyerekekhez, miért lényegesebb talán a lelki megújulás – ami egyébként kétségtelenül kulcsfontosságú más tárgyakat oktató pedagógusok esetében is?*

– Ahhoz, hogy hittantanáraink a diákok értelmét és lelkét (de az egész személyiségét) alakítsák, saját értelmükkel,

Jóisten számára. Lehet, hogy a diák el sem jut a templomig vagy plébániáig, otthon sincs vallásgyakorlás és élő hit, így ez a heti 45 perc marad neki arra, hogy felfedezze a benne élő Jóistent, és elinduljon a vele összekapcsolt élet útján. Ha a hittantanár – a paphoz hasonlóan – egészen a Szentlélekben él, tisztán, hitelesen, szeretetteljesen közvetíti a Legszentebbet – ezt megérzi a diák. A testi-lelki tisztaság és az Istenhez való kapcsolódás alap tehát. Vagy egészen tisztán átengedjük magunkon az Isten Szentlelkét, aki megérinti a diákokat, vagy tanítsunk inkább kézimunkát... A lelki megújulás, töltekezés ilyenformán mindennél fontosabb a hittantanár számára.

– *A cím második része: „kompetenciafejlesztési, értékelési és mérési lehetőségek hittanórán”. Felmerülhet a kérdés: a hithez való közeledés/közelítés tanulási/tanítási folyamatát miként lehet mérni, értékelni, tekintve, hogy ez tulajdonképpen egy belső/lelki folyamatnak/történésnek tekinthető?*

– A hittanóra a vallásos és spirituális kompetenciákat kell hogy fejlessze elsődlegesen, de nem zárjuk ki az

Nem jó a túlféltés, mert gátolja a gyerek fejlődését

A közkezdvelt közmondás szerint: „ne halat adj az éhezőnek, mert azzal csak egyszer lakik jól. Adj neki hálót, tanítsd meg halászni, és akkor egész életében meglesz a betevője!” A kisgyerekre „szabva” talán mondhatjuk azt: „Ne tedd meg helyette, tanítsd meg őt megtenni!” Harmincéves pedagógusi pályafutásom alatt egészen közelről figyelhettem, hogyan változik a kisgyerek, miben más vagy ugyanolyan mint a harminc évvel ezelőtti? Tapasztalatom, hogy felpörgetett világunkban valahogy minden siettetett, szinte erőltetett menetben felgyorsult. Legutóbbi szülői értekezletem fő témája és kérése volt a szülők felé, hogy próbáljanak lassítani, lehető legtöbb ideig kitolni a gyerekkort. Megdöbbenő, hogy szinte már csak az oviban látunk igazi, önfeledt, gyereki mivoltát megélt kisgyereket. A közösségi oldalakat figyelve feltűnt, hogy egy ideje már nem babák születnek, hanem hercegek és királylányok. Ehhez méltó helyet foglalnak el a családban, mindenki utánuk igazodik, a kis jóvevény kegyeit keresve és igényeit – gyakran a nem létező, nem óhajtottakat is – bármi áron kiszolgálva. Aztán valahogy ebben a hercegi/királynői szerepben ottragadva az eléjük gördülő akadályok óriásinak bizonyulnak. Gyakran a család kis diktátorává vált „szemünk fényét” az iskolával rigogató, ijesztgető szülő/nagyszülő talán fel sem fogja, mekkora szorongást kelt a kisgyerek lelkében. Az újtól, ismeretlentől amúgy is tartó kisiskolásnak nagyon rossz útlevét lehet az ilyenfajta megközelítés. És van a másik véglet, amikor irreális elvárásokat támasztva túl nagy terhet tesz a család a kisgyerek vállára, akinek meg kell valósítania szülei összes be nem teljesített álmát, vágyát. Évekkel ezelőtti tapasztalat, hogy az iskolás kisgyerek tudott cipőt bekötni, orrot kifűjni, kezét mosni, egyedül felöltözni, táskába ki-be pakolni, felnőttnek köszönni. És

még egész sor olyan dolgot elvégzett önállóan, ami zökkenőmentesebbé tette a tanító munkáját is. Az utóbbi idők tapasztalata, hogy ezek az egyszerű, hétköznapi dolgok nagy kihívást jelentenek a kisiskolás számára, miközben a számítógépes játékok számunkra szövevényes útvesztőiben kitűnően navigál. „Rend a lelke mindennek!” – tartja régi, bölcs közmondásunk. Az elemi oktatás éveit nagyon fontos lenne ezt az alapvető igazságot szem előtt tartva olyan dolgokat megtanulni, elsajátítani, ami megkönnyítené a kisgyerek, de az egész család életét is. Az olyan gyerek, akinek rendben van a tolltartója, iskolástáskája, órarend szerint minden szükséges felszerelése elérhető, aki megszokja már elsős korától, hogy ez az ő dolga és kötelessége, az nem fogja azt mondani: „anyukám nem tette be a füzetem!”

Szülői értekezleteken kifejezetten kérem a szülőket, hogy bízzák csemetéikre a rájuk szabott feladatok megoldását, ne akarják helyettük elvégezni, így megkímélve őket.

Nagyon szép gondolat az, miszerint a szülő a gyerekeinek gyökeret és szárnyakat adhat. Gyökereket, hogy tudja, honnan jön és hova tartozik, szárnyakat pedig, hogy meg tudja keresni és találni helyét és saját útját. Ezzel szemben a tapasztalat az, hogy a szülő túlfélti, túlságosan óvja gyermekét az olyan helyzetektől, amikben a gyerek kipróbálhatná magát, önbizalmat nyerne és bátorságot. A védőháló, amit a szülő fon a gyereke köré, nem lehet gúzsba kötő, rugalmasnak kell lennie: elkapni a gyereket, ha zuhanna, de hagyni repülni is. Osztályom fiatal szülőinek minden adandó alkalommal elmondom, hogy merjenek bízni magukban, a külvilág harsogó, sokszor egymásnak ellentmondó véleményével szemben, hallgassanak saját belső hangjukra, ösztöneikre. Saját gyereküket ők ismerik a legjobban. Paradox módon a

legfontosabb dolgokat, mint amilyen a gyerekevelés is, nem tanítják, nem oktatják. A közösségi hálón keringő információdömping elnyomhatja az ösztönös, józan paraszti észet. Nagy kihívás a mindenféle trendek, vélemények, ezernyi lehetőség közül választva elég jól felnevelni egy gyereket. Nagyon nehéz, de nem lehetetlen, fárasztó és kimerítő, következetességet és kompromisszumot igénylő, állandó és tudatos jelenlétet igénylő. Meggyőződésem és tapasztalatom, hogy túlféltéssel, helikopterszülőként körözve a gyerek fölött, elvégezve helyette azokat az apróbb-nagyobb feladatokat amikre ő is képes lenne – csak türelmesen segíteni és kívánni kellene – pontosan a tanulás és a fejlődés lehetőségét vesszük el tőle. Azt az elégtételt, elégedettséget, amit a jól végzett munka öröme adhat, ami az önbizalmát, a saját erejébe vetett hitét erősítené. Kicsit mindig jó lenne előrenézni és külső szemmel, kívülről magunkra tekinteni: vajon képes leszek szülőként mindig mellette lenni – bekötni a cipőt, bepakolni a táskát, kikérdezni a verset, betenni a felszerelést, megvenni a legújabb telefont, majd a kacsalábon forgó mindent? Gyerekeink előtt az ÉLET: örömei és bánatai, a fent és lent hullámozó ívei, az egyensúlyozás végtelen és fárasztó művelete, a sok küzdelem, öröm és szomorúság, vereségek és győzelmek, sikerek és kudarcok, színek és ízek, hangulatok. Ezek megéléséhez és átéléséhez adhatunk kapaszkodót, fogódzót, lehetünk a védőháló, a menedék, az otthon – de az üveghegyet neki kell megmásznia.

A szerző a disznajói általános iskola tanítónője.

VITA PIROSKA

pirivital970@gmail.com

Kolozsváron tartották a 14. Bölcs Diákok vetélkedő országos szakaszát

Felfedezni a világ összefüggéseit

Közösen szervezte meg Kolozsváron a 14. Bölcs Diákok vetélkedő országos szakaszát március 22–24. között a Communitas Alapítvány és a Kolozsvári Református Kollégium. A versenynek a Kolozsvári Református Kollégium adott otthont. Az országos döntőn a megyei szakaszon nyertes legjobb 10 csapat vett részt, tanúbizonyságot téve kitartásról, kreativitásról, leleményességről és nem utolsósorban bölcsességről. A vetélkedő ünnepélyes megnyitóján Tasnádi István iskola-lelkész arra buzdította a diákokat, hogy mindig átgondolva, „bölcsen” fontolják meg milyen alapra építenek, hiszen a felkészülés alapozza meg legjobban a biztos tudást. Nagy Magdolna, a Református Kollégium aligazgatója házigazdaként köszöntötte a csapatokat, sok sikert kívánva a versenyhez. Oláh Emese, Kolozsvár alpolgármestere is üdvözölte a versenyzőket. „Arra bátorítalak benneteket, hogy élvezzétek minden pillanatát, és használjátok ki a felkínált lehetőségeket

A megmérettetésre kijelölt regény Mihail Bulgakov: A Mester és Margarita című műve, a feladatok témája a késő modernség irodalmának társadalmi és történelmi háttere, valamint a késő modernség epikája; lírai műfajok; görög és római istenek, Nagy Heródes, zsidó ünnepek, a Naprendszer, és a kémiai elemek..

a legjobb tudásotok szerint! Legyetek nyitottak az új ismeretekre és élményekre, és ne feledjétek, hogy a versenyben való részvétel már önmagában is egy hatalmas siker” – biztatta a diákokat az alpolgármester.

Markó Bálint, a Babeş-Bolyai Tudományegyetem rektor-helyettese a Bölcs Diákok vetélkedő szakmai partnereként szólt a diákokhoz. Elmondása szerint nagy kihívás a képzelet és valóság témakörében megtalálni és jól kezelni a határokat, fontos kételkedni és jól kérdezni.

Kerekes Adelhaida Kolozs megyei főtanfelügyelő-helyettes felhívta a figyelmet arra, hogy a Bölcs Diákok vetélkedő egy hiánypótló verseny, amely a tanügyminisztérium által elismert megmérettetések listáján szerepel, amelynek értelmében a győztes csapat tagjai ösztöndíjban részesülnek. Mihályfalvi Katalin, a verseny értelmi szerzője, az RMDSZ oktatásért felelős ügyvezető alelnöke úgy fogalmazott a megnyitón, hogy amikor 14 évvel ezelőtt Katona Hajnal kolléganőjével megálmodták és útjára indították a Bölcs Diákok vetélkedőt, kettős célt tartottak szem előtt. „Interdiszciplináris versenykeret megteremtése volt a cél, amely egyrészt az iskolai bibliográfián túlmutató olvasási élményt kínál a diákoknak annak reményében, hogy lelkes,

FOTÓ • MÁRTON KATALIN

A Négy kalandor csapat

FOTÓ • MÁRTON KATALIN

Az Agymenők csapata

FOTÓ • MÁRTON KATALIN

Az IT Girls csapat

értő olvasóvá nevelje a felnövő nemzedékeket. Másrészt ez a vetélkedő megteremti azt a kapcsolatot az iskolai tantárgyak között, amely elvezet a mindennapi élet összefüggéseinek felfedezéséhez” – mutatott rá Mihályfalvi Katalin. Mint mondta, minden év újabb tapasztalatokat – és egyben újabb kihívásokat – hozott, közben a résztvevők és a szervezők nemcsak tudással gazdagodtak, hanem perspektívával, érzelmi töltettel és emberi kapcsolatokkal is. „Meg persze, bölcsességgel és számos bölcs diákkal, akik kíváncsian kutatják környezetünk rejtelmait, erőt és energiát fektetve egy minél mélyebbre ható és átfogóbb világkép kialakításába. Mindez nem valósulhatott volna meg a Communitas Alapítvány anyagi támogatása nélkül, amit az 2014-es évvel kezdődően felsőoktatási társintézmények és médiapartnerek aktív jelenléte egészít ki. 2017 óta a Bölcs Diákok vetélkedő a tanügyminisztérium által elismert országos versenyek sorába tartozik, szervezését a Kolozsvári Református Kollégium vállalta” – mondta az alelnök.

Arról is beszélt, hogy az idei vetélkedő témája képzelet és valóság, melynek keretében létező és lehetséges világokat jártak/járnak be a versenyző csapatok. Az előző két online forduló eredményei alapján a tíz legjobb csapat került be az országos döntőbe, ahol újabb kreatív, interaktív és egyben szórakoztató feladatok várták a résztvevőket. A megmértetésre kijelölt regény Mihail Bulgakov *A Mester és Margarita* című műve, a feladatok témája a késő modernség irodalmának társadalmi és történelmi háttere, valamint a késő modernség epikája; lírai műfajok; görög és római istenek, Nagy Heródes, zsidó ünnepek, a Naprendszer, és a kémiai elemek. „A benevezett 98 csapat közül 8 megye 10 iskolájának diákjai szálltak versenybe, hogy bebizonyítsák rátermettségüket a »bölcs diák« megnevezésre. Kedves diákok, kívánom, hogy ezen a versenyen ne csupán helyezéseket és díjakat nyerjete, hanem olyan maradandó tudást és élményeket vigyete magatokkal, melyeket majd hosszú távon is kamatoztatni tudtok” – mondta Mihályfalvi Katalin. A feladatlapok kitöltését követően a versenyző diákok és vezető tanáraik egy irodalmi témájú interaktív programon vettek részt Márton Evelin író, szerkesztő és Karácsonyi Zsolt költő közreműködésével a Bulgakov kávéházban, amelyet egy vezetett városnéző séta követett. A napot a Kolozsvári Állami Magyar Színházban zárták, ahol a *Hegedűs a háztetőn* című előadást nézték meg a csapatok. Az eredményhirdetésre a kollégium dísztermében került sor, amelyen Márton Katalin, a Communitas Alapítvány irodavezetője ismertette az alapítvány tevékenységét, mesélt a programokról, pályázati lehetőségekről, valamint ismertette a Bölcs Diákok vetélkedő díjait. A részt vevő diákok és tanáraik könyvcsomagokat és okleveleket kaptak, a legjobb eredményt elérő öt csapat pedig ajándékutalványokkal is gazdagodott.

Ezt követően Molnár-Galaczi Júlia, a Református Kollégium tanára, a verseny feladatlapjainak kidolgozója elmondta: „Nehéz volt! Jó volt! Jó nehéz volt!”. Beszédében kiemelte, örül ezeknek a mondatoknak, hiszen ez azt jelenti, hogy sikerült újabb kihívások elé állítani a diákokat, sikerült olyan feladatlapot összeállítani, ami megmozgatta a képzelőerejüket, és együtt gondolkodásra, közös munkára ösztönözte őket. Hangsúlyozta, a könnyen elérhető dolgok nem fognak mély,

Városnézés a kolozsvári tűzoltótoronynál

A GÉNIuszok+ csapata

hosszú távú nyomot hagyni a diákokban, de minden egyes akadály átlépésével épülnek, fejlődnek.

Az országos szakaszon jelen lévő csapatok mindannyian nyertesek, hiszen részt vehetnek a Communitas Alapítvány által július 22–29. között a Hunyad megyei Algyógyon szervezendő 14. Bölcs Diákok élménytáborban. Az első öt csapat pedig az Erdélyi Magyar Televízió vetélkedőjében mérheti össze tudását, ahol további nyereményekkel gazdagodhatnak.

A vetélkedő országos szakaszán dicséretben részesült A Négy kalandor csapat a szászrégeni Petru Maior Kollégiumból, és a Nagykárolyi Elméleti Líceum IT Girls nevű csapata. Harmadik helyen végzett a tordai Jósika Miklós Elméleti Líceum csapata, a GÉNIuszok+, a második helyezést pedig a szilágysomlyói Simion Bărnuțiu Főgimnázium N. B. D. N. W csapata érte el.

A vetélkedő győztese a nagyváradi Mihai Eminescu Főgimnáziumot képviselő Vernians csapat.

Gratulálunk az összes részt vevő diáknak és vezető tanáraiknak!

Kevésbé a vizsgákra összpontosító oktatást szeretnének a diákok

Egyedülálló kezdeményezést indítottak Kolozsváron, amelynek keretében egy több mint 6 hónapos kutatást végeztek a kolozsvári oktatási rendszer megítéléséről fiatalok szemszögéből. A kutatást követően egy háromnapos interaktív kiállításon vehetett részt több mint 200 kolozsvári diák, akik mesterséges intelligencia segítségével mondhatták el véleményüket a romániai oktatási rendszerről. A kolozsvári Tranzit Házban megtartott Lehetőségek iskolája elnevezésű projektben chatbotokkal beszélgethettek el a diákok, felhívva a figyelmet az oktatási rendszer hiányosságaira és

Emellett rövidebb órákat is szeretnének a tanulók, hogy kevesebb stresszel járjon az iskola, hogy több bátorítást kapjanak, és hosszabb szünetekre is szükség lenne az órák között, hogy kipihenhessék magukat. Sok diák szerint nagyon sok házi feladatot adnak a tanárok, a feladatok néha teljes délutánokat is elvesznek tőlük.

annak lehetséges fejlesztésére. Az így kapott eredményeket a következőkben eljuttatják a politikai döntéshozókhoz is, hozzájárulva az ország oktatási reformtörekvéseihez. Hosszú távú terveik között pedig az szerepel, hogy eljuttassák a technológiát először 15 kolozsvári középiskolába és 5 egyetemre, majd az ország több részére is.

A projektben részt vevő diákok egy QR-kód segítségével „beszélgethettek”

FOTÓ: FREEPIK

A diákok szerint nem a vizsgákra kellene elsősorban összpontosítani, ehelyett több interaktív, gyakorlati tapasztalatra, érzelmi műveltségre építő tananyagra lenne szükség

el 20 tárggyal az iskolából, a tárgyak az élettelenektől (ceruza, jegyzetfüzet, tábla, tankönyv stb.) az animált tanároktól, iskolatársakig, iskolaigazgatóig terjedtek. A diákok velük kapcsolatos történeteiket – jót és rosszat egyaránt – mesélhették el, majd ezután a tárgyak arra „invitálták” a gyermekeket, hogy képzeljék el, hogyan lehetne őket másként használni. A tárgyak minden beszélgetés után módosították önismeretüket annak alapján, hogy a diákok hogyan vélekedtek róluk, ami azt eredményezte, hogy minden interakciónk egyedi lett. A projekt végén az interaktív élmény által generált adatokat összegyűjtik, levonják a következtetéseket, és elérhetővé teszik azokat a résztvevők, érdekvedők, az oktatási intézmények és politikai döntéshozók számára.

Miről szól a projekt pontosan?

A Lehetőségek iskolája egy több mint 6 hónapos kutatás eredménye, amely a 2023-as kolozsvári oktatási rendszer

megítélését vizsgálja, fiatalok szemszögéből. A kutatás az OurCluj nevű értékalapú városi életmódlabor (VBULL) munkáján alapul, amely az OurCity kezdeményezés része, melynek célja világszerte a fiatalok hangját és szükségleteit felismerni és prioritásként kezelni. A kolozsvári projekt fő célja az volt, hogy feltérképezzék, mi történne, ha a fiatalok jóléte lenne a fókuszban, nem pusztán a gazdasági növekedés. A kutatás eredményeként kiderült, hogy az oktatás az egyik legfontosabb tényező a fiatalok jólétének szempontjából Kolozsváron.

„A Lehetőségek iskolája innovatív, interaktív, mobilos élményt nyújtó program, amely a romániai iskolarendszer múltját és jövőjét vizsgálja. Egy olyan elbeszélőgyűjtési folyamat, amely arra kéri a diákokat, hogy gondolkodjanak el oktatási tapasztalataikról, megosztva sikereikről és kihívásaikról szóló történeteiket az oktatásuk különböző tárgyi emlékeivel” – áll a program leírásában.

Eric Gordon, a bostoni Emerson College médiaművészet-professzora, a kutatásban résztvevő szakember elmondta, májusban jártak Kolozsváron először, és beszélgettek pedagógusokkal, adminisztrátorokkal és szakpolitikusokkal az oktatásról, de nagyon-nagyon nehéz volt tizenévesekkel, középiskolásokkal elbeszélgetni. Ezért az itt töltött idő alatt úgy döntöttek, hogy a következő lépés az lesz, hogy kiépítenek egy olyan mechanizmust, amely lehetővé teszi a tizenévesek, középiskolások számára, hogy saját véleményét alkossanak, majd az így kapott adatokat felhasználhassák az érdekérvényesítéshez. Ebből az ötletből kiindulva hozták létre a Youth Data Collective-et (YDC), amelynek tagjai külföldi kutatók, szakemberek, művészek mellett kolozsvári fiatalok, akik a program tervezésének minden aspektusában részt vettek. Az elmúlt hét-nyolc hónapban ennek a modellnek

„A diákoktól azt hallottuk, és ez természetesen nemcsak Romániában probléma, hogy a rendszer nagyon a vizsgákra összpontosít, és annak alapján értékeli a diákokat, nem a valódi tevékenységük alapján, vagy, hogy kik is ők valójában”.

a kifejlesztésén dolgoztak, Eric Gordon kutatóként a technológiával és a lakossági részvétellel foglalkozott.

A Transzit Házba belépve a diákokat először egy játékra invitálták, és egy foglalkozásvezető megkérdezte őket, hogy szerintük a következő öt évben változni fog-e jobb irányba a romániai oktatás. Azok, akik pozitívan vélekedtek a kérdéssről, a terem egyik felébe kellett megállniuk, akik pedig negatívan, a terem másik felébe. Természetesen a két végpont között is el lehetett helyezkedni. Eric Gordon ennek kapcsán elmondta, azt vették észre, hogy a diákok többsége úgy érzi, hogy nem sok remény van az oktatás jobbá tételéhez. Ezt követően a diákok egy kártyapaklival léphettek

interakcióba, és az összesen 20 kártyán egy-egy tárgy képe és hagyományos iskolai funkciójának leírása szerepelt. A kártyákon található QR-kód segítségével a diákok az MI-chatbotokkal beszélgethettek el, elmesélve a tárggyal kapcsolatos emlékeiket, és megoldásokat javasolva a jobb együttműködésre. Ezt követően a teremben tartózkodó többi személlyel vitatták meg élményüket, gondolataikat.

Hogy miért döntöttek a mesterséges intelligencia alkalmazása mellett? Eric Gordon szerint ennek több oka is van. Egyrészt, mivel újszerű technológiáról van szó, nagy az érdeklődés iránta, ezért hatással van az emberekre. Ezen túlmenően nagyon hatékony abban, hogy ténylegesen elbeszélgethessen a tárgyakkal vagy személyekkel a diák, hiszen a chatbotok egyes szám első személyben beszélnek magukról, és azonnali visszajelzést adnak. Egy másik ok pedig, hogy rengeteg adatot képesek egyszerre összegyűjteni, és a mesterséges intelligencia képes arra is, hogy értelmezze a rengeteg adatot. „Ez olyan lehetőségeket nyit meg az adatelemzésben, amelyek korábban nem álltak rendelkezésünkre” – állítja Eric Gordon.

Milyen változásokat szeretnének a diákok az iskolákban?

Barbara Bulc, az OurCluj társalapítója és az SDG CoLab alapítója elmondta, céljuk eszközöket nyújtani az oktatás újragondolásához, hogy hangot adjanak azoknak, akiknek nincs hangjuk, és a diákok névtelenül fejezhessék ki véleményüket, oszthassák meg tapasztalataikat az oktatási rendszerről. Elmondta, a projekt része az OurCity elnevezésű nagyobb kezdeményezésnek, amelyet a világ több országában is működtetnek: többek között Kolumbiában, Szenegálban, Ghánában, Ecuadorban és Európában egyedülként Romániában. A kezdeményezés a fiatalokkal való együttműködésre összpontosít, filozófiájuk, hogy a városi környezetben a jólétet kell előtérbe helyezni a gazdasági növekedéssel szemben, és mivel Romániában a kutatásuk eredményeként a jólét alapjának az oktatást nevezték meg, így erre összpontosítanak.

Barbara Bulc rávilágított, a Lehetőségek iskolája három napja alatt számos problémát hallottak, de minden

probléma lehetőségeket rejt magában, így ők inkább a lehetőségekre fókuszálnak. „A diákoktól azt hallottuk, és ez természetesen nemcsak Romániában probléma, hogy a rendszer nagyon a vizsgákra összpontosít, és annak alapján értékeli a diákokat, nem a valódi tevékenységük alapján, vagy, hogy kik is ők valójában. Hallottuk, hogy sokkal több interaktív, gyakorlati tapasztalatra, érzelmi műveltségre építkező tananyag kellene, meg, hogy a diákok, de a tanárok is azt mondják, hogy nem érzik, hogy társaik és a rendszer törődne velük” – fejtette ki.

Emellett rövidebb órákat is szeretnének a tanulók, hogy kevesebb stressz-

Hosszú távú terveik között pedig az szerepel, hogy eljuttassák a technológiát először 15 kolozsvári középiskolába és 5 egyetemre, majd az ország több részére is.

szel járjon az iskola, hogy több bátorítást kapjanak, és hosszabb szünetekre is szükség lenne az órák között, hogy kipihenhessék magukat. Sok diák szerint nagyon sok házi feladatot adnak a tanárok, a feladatok néha teljes délutánokat is elvesznek tőlük. Szeretnék, ha újabb könyvekből tanulnának, és naprakészebb információkat, nem a „40-50 évvel ezelőtti” tananyagból, és hogy lehessen választani, hogy ki melyik tantárgyra fókuszál jobban, ne legyen minden tantárgy kötelező mindenki számára. Emellett sokan szeretnék, ha fiatalabb tanárok is tanítanának, mert velük jobban rezonálnak, úgy érzik, megértik őket. Sokan hiányolják az elméleti líceumokból a művészeti oktatást, és vannak, akik szeretnék, ha főzni is megtanulhatnának az iskolában, és szexuális felvilágosító óra is lenne.

(Cikkünk második, befejező részét következő lapszámunkban közöljük.)

LŐRINCZ ANNA

lorincz.anna@protonmail.com

Idegesítő az érzékenység?

Leám egyik nap azzal érkezett haza az iskolából, hogy őt néhány barátnője le szeretné szoktatni a sírásról, mert nagyon zavarja őket az, amikor sírni látják. Hirtelen nem tudtam mit mondani erre, mert eszembe jutott, hogy én is „sírós” (magyarul és pontosabban: érzékeny) vagyok, így engem is sokat ugrottak a társaim emiatt. Rögtön ezután viszont eszembe jutott, hogy az utóbbi időben hány olyan emberrel találkoztam, akinek terápián kell megtanítani azt, hogyan fejezze ki a szomorúságát, és megerősíteni abban, hogy „nem baj” (sőt!), ha kisírja magát. Egy másik csoport ismerősömnnek a dühe kifejezésével van gondja, hiszen a ki nem fejezett szomorúság idővel dühhé alakul, és annak még nehezebb utat, formát találni, főleg akkor, ha az illető nő. Szóval, mindezek végigsuhantak az agyamon, és azt mondtam végül a gyermekemnek: „Cicusom, kérlek, mondd meg a barátnőidnek, hogy neked anyai engedélyed van arra, hogy sírj, ahányszor valami rosszul esik. Anyukád is egy nagy sírós volt, és ez öröklődik...Mi ilyenek vagyunk!”

Ez nagyon megnyugtatta tépelődő picinyemet, jólesett neki és felszabadította, hogy külső hatásra, rendelésre nem kell változtatni azon, ami neki „így jön”, és hozzátette még azt is, hogy ő nem is tudná elfojtani a könnyeit, mert a torkában érzi, amikor valaminek ki kell onnan jönnie. Mondtam neki azt is, hogy nagyon jó, ha érzi, mert az az egészséges, ha nem marad ott bent, az csak jó. Nyilván, nem vagyok annyira naiv, hogy azt higgyem, ennek széles körű a társadalmi, közösségi elfogadottsága vagy támogatottsága. Annyira belénk van kódolva a betegségtámogató elfojtás és annak megtanítása, átörökítése, hogy akár „meggondolatlanságként” is hathat az, amit a gyermekemnek tanácsoltam. A tapasztalataim viszont engem igazolnak, és nagyon pontosan tudom, hogy miről beszélek. Tudom azt is, hogy külön rá kellett nevelnem magamat arra, hogy amikor a gyermekem sírt, mert fájdalmat érzett, ne azt mondjam

Nap és Hold

reflexszerűen erre, hogy „ne sírj” (mekora badarság ez, hiszen senki nem úri jókedvében sír, és egy ilyen felszólításra senkinek és soha nem múlik el a bánata), hanem azt kérdezzem inkább, hogy „mi történt, miért vagy szomorú, mi bánt?” Persze, értem én, hogy a napi programunkba általában nem fér bele az, hogy

„Kérlek, mondd meg a barátnőidnek, hogy neked anyai engedélyed van arra, hogy sírj, ahányszor valami rosszul esik.”

rosszul menjenek a dolgok, könnyebb a gyermeket „rövidre zárni” egy tömör „ne sírj”-jal. És ez rendben is lenne, ha holnap meghalnánk, és nem lennének következményei az érzelm kifejezés megtagadásának, betiltásának. De általában vannak következmények, és ezek eléggé súlyosak: a mentális és fizikai betegségek igen nagy hányadát okozza ez a „kényelmi faktor”, de elenyésző

azok száma, akik veszik maguknak a fáradságot, hogy ezeket a dolgokat összekössék, lássák az összefüggéseket. Hogy például egy nagyon agresszív fiúgyermektől (akinek alaphoz megtiltják a sírást már kora gyermekkorban, mert az nem „férfias”) azt is meg kellene kérdezni, hogy mi bántja, csak utána kellene beíratni karatéra vagy dzsúdóra, hogy „levezesse”, mert ez utóbbi csak tüneti kezelés, a tulajdonképpeni probléma nem az agresszió, hanem a kiváltó oka. De a szomorúsággal akkor már kénytelenek vagyunk foglalkozni, amikor az agresszióvá alakul.

Lea engem is rendszeresen lát sírni, és ilyenkor mindig elmondom neki, hogy amikor potyog a könnyem, akkor már minden rendben van, addig van gond, amíg nem potyog, hanem simán csak fortyogok magamban. Azt is tudja már, hogy ez nem a gyengeség jele, hanem az erőé, mert ahhoz bátorság és erőteljes jelenlét szükséges, hogy valaki vállalja azt, amit érez. Szokta is kérdezni tőlem: „akkor ugye, anya, most éppen kiengeded a gőzt?”, erre szoktam mondani neki, hogy „igen, most van az a

pillanat”. Az utcán is szoktam könnyeket hullatni, ha éppen akkor és ott jööm rám, és egyáltalán nem szokott érdekelni, hogy erről ki és mit gondol, különben is azt gondolom, hogy nem baj, ha az embereket időnként emlékezteti valami, valaki arra, hogy nem vagyunk robotok, hogy nem mindig akkor nyomjuk be magunkon a gombot, amikor már fedezékbe vonultunk...

És akkor itt el kell elmondanom ennek a párját, ami ugyancsak az őszinte érzelmek kifejezéséről szól: a felhőtlen nevetést, ami szintén „jön”, és – nálam legalábbis – úgy jön, ahogy jön, kicsit

Azt is tudja már, hogy ez nem a gyengeség jele, hanem az erőé, mert ahhoz bátorság és erőteljes jelenlét szükséges, hogy valaki vállalja azt, amit érez.

sem másképp... Ha nagyon jó, elmés a poén, akkor nekem általában nagyon hangosan jön... Ezzel kapcsolatban érdekes tapasztalatom van (nem is egy): az, amikor a színházban, a nézőtéren azon kapom magam, hogy a nevetésem bátorításként szolgál a környezetem számára. Amikor az emberek tapasztalják, látják, hogy túléltem a lábujjhegyes mosolyomat és nem vágott hozzám senki semmit, akkor maguk is hagyják fel-törni azt, ami kikívánczik. De addig nem nagyon, vagy csak igen kevesen. Azonban az nagyon elgondolkodtat, hogy ilyen értelemben a kendőzetlenség a „deviancia” és „forradalmi” cselekedet, és az „átgondolt”, alaposan „filterezett” megnyilvánulás a normalitás, mindeközben pedig a női magazinok azt harsogják, hogy minden jól működő kapcsolat alapja az „őszinteség” (nem teszik hozzá, hogy ez a „stratégiai” őszinteség lenne)...

Sokszor elgondolkodom azon, hogy a tanácsaim mellé a gyermekemet külön fel kell vértézniem (dolgozom is ezen igencsak óvatosan), mert nem túl egyszerű az élet, ha az ember nem a bizonyítottan rossz és káros társadalmi beidegződések mentén rendezkedik be.

A kinti világban könnyebb lenne neki, ha én is „leszoktatnám” őt az érzelmek kifejezéséről és a maradéktalan besorolásra bátorítanám. Miért is törődnek a belső világgal és azzal, hogy mindennek hosszú távon milyen következményei vannak?! A pillanatnyi kényelem és a háborítatlanság látszata lehetne a mindennél fontosabb, és akkor bravúrosan megoldhatnánk a napi dolgokat... Ilyenkor felidézem magamban annak az izraeli pszichológiaprofesszornak az előadásvégi üdvözlését, aki nem túl biztatón, és mindig ironikusan azt szokta mondani: „Üdvözlöm önöket a nárcizmus világában, és sok sikert kívánok a további boldoguláshoz!” Hadd tegyem hozzá gyorsan, hogy a nárcizmus alapvető jellemvonása az érzelem- és empátiahiány, ami immáron nem kivételnek számít, hanem normának, és minden jel arra mutat, hogy ezt a továbbiakban tökélyre fogjuk fejleszteni (hosszú történet, de egyelőre így foglalnám össze röviden). És akkor majd mihez kezdünk a gyermekemmel, „kiköltözünk az erdőbe?” – szoktam kérdezzgetni retorikusan magamtól. Mert az mégsem pálya számunkra, hogy ehhez a rossz és ártalmas trendhez magunk is felzárkózzunk, önkezűleg vezérelve magunkat az útvesztőbe. Nem, nem fogunk kivonulni a világból, de nagyon meg kell tudnunk válogatni azokat, akiknek a közelébe szeretnénk lenni, a többiekkel pedig épp csak udvarias viszonyt kialakítani, ápolni. Azonban mindezekhez stabil önbizalomra és hasonlóan szilárd önértékelésre van szükség. Jókorá kihívás a következő évekre mindkettőnknek... És ha csak annyit sikerült megvalósítanunk az életben, hogy komolyabb sérülések nélkül átnavigáljuk magunkat a követelőző közönytengeren, már megérte megpróbálni...

No, de a sírás, vagyis a szomorúság, félelem, csalódottság és kétségbeesés kifejezése csupán egyik oldala az életünknek. Leával itthon sokat szoktunk nevetni az ő saját gyártmányú viccein és szóviccein, amiket még magam is megspékelek, ahol van erre lehetőség. El szoktuk humorizálni azt is, amikor valami nem úgy sikeredik, ahogy elképzeltük, amikor valamit másképp, a szokványostól eltérően oldunk meg. Azt már a gyermekem is érzi, hogy mekkora lehetőség rejlik abban, ha átkeretezünk

egy lehangoló történetet és együtt nevetünk a végkifejleten, néhány vicces részleten. Nyilván ez nem úgy történik, hogy nem nézünk szembe az eredeti helyzettel és érzelmi töltettel, hanem

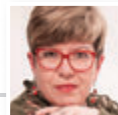

Zsiráfanya és zsiráfgyerek

amikor ez már beérett és leülepedett, akkor próbálunk ki egy másik optikát... Esetleg még le is rajzoljuk, megformázzuk agyagból vagy esti mese helyett – Lea kérésére – vicceket olvasunk. És ezzel nem azt mondom, hogy mindenkinek ezt kellene tennie, de nálunk nagyon jól működik, segít feloldani a napi feszültséget. A végkövetkeztetésünk – amit mindenkünk a saját nyelvén fogalmaz meg – pedig az, hogy nem tragikus, ha a környezetünkben bizonyos emberekkel nem vagyunk egyazon hullámhosszon, ha nem tetszünk mindenkinek. Ezt tudatosítva – alkalmanként megsiratra – és elfogadva pedig könnyebb továbblépni, megkeresni azokat, akik inkább illenek a mi világunkba. És ez nem egy szezonális felismerés...

BARTHA RÉKA

bartha.reka.emese@gmail.com

Kézügyességre nevelni a gyereket a digitális világban

Gondoljunk csak vissza gyermekkorunkra. Azokra a csodálatos, gondtalan időkre, amelyek tele voltak játékkal, szórakozással és nyugalommal. De bizonyára az is eszünkbe jut majd, hogy nem volt kedvünk rendet rakni a szobánkban, segíteni anyukánknak a konyhában vagy apukánknak a kertben, különösen akkor, amikor az összes barátunk odakint ját-

kellene nehézséget jelentenie, ugyanis egy kis játékossgal a gyerekek könnyebben végzik el gyakorlati feladataikat. Egy idő után pedig rutinná válhat, sőt, megértve a tevékenységek fontosságát, már-már szívesen veszik ki a részüket egy-egy feladatból.

Hogyan jelennek meg a kézzel végzendő tevékenységek az iskolában?

Előkészítő osztályban szembesülünk mi, tanítók azzal, hogy sok gyereknek nehézséget okoz a cipőfűző bekötése, a cipzár felhúszása, a kabát begombolása. Ekkor jövünk rá, hogy bizony az iskolai mindennapok nem csupán a lexikális tanulásra terjednek ki, hanem a nevelés, tanítás olyan szinteken is megjelenik, ami az otthon feladata lenne. Természetesen egy jó tanító a gyerekeket az életre is neveli, próbálja felkészíteni a mindennapi teendők elvégzésére, így nem jelent gondot olykor az olyan tevékenységek megtervezése, megszervezése sem, ami alatt a gyerekeknek a két ügyes kezükre van szükségük. Az iskola elején ez a fent említett területekre terjed ki, azaz cipőfűzés, gombolás stb. Természetesen a vizuális nevelés elnevezésű tantárgyon belül is sokat fejlődnek a tépést, vágást, ragasztást, gyúrást előtérbe helyező tevékenységek során.

Egy idő után azt vettem észre, hogy a cipzár húzogatóásától eljutottunk oda, hogy a gyerekek túvel és cérnával varrtak, fonallal szőttek, apró gyöngyökből karkötőt fűztek. Természetesen mindig okoznak kihívást ezek a tevékenységek, mégis azt láttam rajtuk, hogy legalább annyira – vagy még jobban élvezik –, mintha egy jó mesét néznének.

Rövid beszélgetésünk során rájöttem, hogy nagyon sok gyerek otthon is segít főzni, autót szerelni, veteményezni, takarítani, sőt akad, aki az erdőre jár az édesapjával, állatokat gondoz, fát hord. Vannak, akik szabadidejükben nemcsak mesét néznek, képernyőznek vagy olvasnak, hanem kézimunkáznak: vágnak, ragasztanak, gyurmáznak stb.

Több lány jár varrósakkörre, rajzszakkörre, ahol szintén a kézügyességre van szükség. Ezeken a szakkörökön különleges dolgokat készítenek: anyagból babaházat, csendéletet festenek, jeles napokkor szőnek, fonnak, tojást festenek, dekorációkat készítenek.

Azok a gyerekek, akik már korán megismerkednek a papírral, ceruzával, ugyan segítséggel, de firkálhatnak. Akik a kezükbe kapnak egy fakanalat és egy tányért, amivel babrálnak, akik figyelhetnek, hogy mit és hogyan cselekszik a szülő, esetleg ki is próbálhatják, azoknak sokkal inkább közelívé válnak az ilyenfajta feladatok, cselekedetek. Kialakul a kíváncsiság, a cselekedni akarás. Természetesen ez a vágy csökkenhet, eltűnhet, viszont minden megoldható egy kis mókával, játékkal, motiválással. Ezen tevékenységeknek köszönhetően fejlődik a gyerekek kézügyessége, szem-kéz koordinációja. Sok esetben a gyerek magára vállalhat feladatokat, saját szobájának kitakarítását, amit egy jutalmazó táblázat segítségével számon lehet tartani, így motiválni lehet őt.

Az iskolai mindennapok alatt is megfigyelhető, hogy azok a gyerekek, akik nemcsak a televízió előtt ülnek, hanem tárgyakat készítenek, alkotnak, használják a kezüket, sokkal ügyesebbek. Kevesebb kihívást jelent a kézimunkaórán elkészíteni valamint, egy idő után pedig a munkájuk egyre precízebbé válik. Természetesen ez nagyon nagy mértékben elősegíti az írástanulás időszakát, ugyanis a gyerek keze hosszabb idő után fárad el, valamint a kézírásuk is szebb lesz. Ezt megtapasztalva a gyerekeknek nagyobb lesz a sikerélményük, motiváltabbak lesznek.

A szerző székelyudvarhelyi Orbán Balázs Általános Iskola pedagógusa.

MIHÁLY GYOPÁR-
HENRIETTA

gyopar186@gmail.com

A kétkézi munkának köszönhetően fejlődik a gyerekek kézügyessége, szem-kéz koordinációja is, sőt könnyebben megtanulnak írni

szott. De akár tetszett, akár nem, segítenünk kellett, és azt, amit akkor a gyermeki lelkünkkel szembeni hatalmas igazságtalanságnak éreztünk, ma már egészen másképp látjuk. Különösen akkor, ha mi magunk is szülők vagyunk, és megpróbáljuk megtanítani gyermekeinknek a házimunkákkal, gyakorlati tevékenységekkel kapcsolatos alapvető szokásokat, ahogyan egykor minket tanítottak a szüleink.

Már egész kicsi korban észrevehető, hogy a gyerek utánozza az anyukáját: ő is főz a játékedényeivel, megeteti a babáját, felporszívóz, vagy épp autót szerel. Egy idő után mégis kedvetlenül megy rendet tenni a szobájában, miután pár-szor rászólt a szülő, esetleg unalmas számára, hogy segíteni kell apának a kinti teendőkben. A kétkézi munkának nem

Lefutott kilométerek és matek házi feladatok

Talpraesettségre tanít a tájfutás

Knobloch-Esztegar Péter elmondta, számára is nehézséget jelentett sokszor összeegyeztetni az edzéseket, versenyeket a tanulással. „Az egyik hátulütője a sportolásnak az volt, hogy a versenyek miatt sokszor hiányoznom kellett az iskolából, amit a tanárok nem mindig vettek jó néven. Olykor vasárnap éjjélkor értem haza fáradtan, egy kétnapos hétvégi verseny és egy hosszú hazautazás után. Ezt a meleg ágy helyett általában egy matek házi feladat megoldása – a jól ismert 10 oldalas házi feladatok, mert ugyebár hétvége volt, akkor a diáknak több ideje van tanulni, ezért a tanárok úgy gondolták több házi feladatot hagynak fel – vagy egy román és magyar műelemzés megírása követett, hogy hétfő reggel ne kapjak tanárainktól újabb fejmosást, akik persze a javamat akarták azáltal, hogy iskolaszinten is maximálisan teljesíthessek. Fárasztó volt, sokszor aludtam el a füzet mellett, de szerettem, élveztem, úztam tovább a sportot elfogadván, hogy ez ezzel jár. Ennek köszönhetően váltam részben azzá, aki ma vagyok” – mondta. Hozzátette, a szép eredmények, megnyert bajnokságok mellett a legjobban az tetszett a tájfutásban hogy rengeteg időt tölthetett a természetben, bejárta Romániát és Európát, nemzetközi barátságokra tett szert, és rengeteg élettapasztalattal gazdagodott.

„Fontos megjegyezni, hogy bár a futás alapjában véve nem egy költséges sport, a rengeteg versenyen való részvételi díj, felszerelés, az utazás, a szállás és egyéb költségek igen-igen össze tudnak gyűlni. Anyukám anyagi és lelki támogatása nélkül, illetve edzőnk szabadidejének önzetlen ránk áldozása nélkül, biza nehezen boldogultam volna, nagy valószínűséggel nem juthattam volna el ennyi külföldi versenyre. De persze én még akkoriban, gyerekfejjel ezekből mit sem értettem, nem tudtam átlátni és megérteni, hogy a körülöttem lévő emberek szeretete mennyit számíthat” – mondta. Hozzátette,

ezenkívül rendszerezettséget, talpraesettséget, magabiztosságot, kitartást kapott ettől a sportágtól, és habár jelen pillanatban már csak hobbiszinten űzi a tájfutást, mindig örömmel gondol vissza egykor szerzett és tapasztalataira és az edzőtáborok és a hétvégi versenyek élményeire.

Rendszerezettségre és magabiztosságra ösztönöz a sport

„A természetben való tartózkodás mindenkinek jót tesz, nemcsak a diákoknak. A tájfutás egy olyan sport, amit bárki bármikor elkezdhet, nincsenek alsó vagy felső korhatárok. Ha valaki eltéved vagy nem talál meg minden kitűzött pontot az erdőben, felfrissülve térhet haza a tájfutó versenyről, ami

„Fárasztó volt, sokszor aludtam el a füzet mellett, de szerettem, élveztem, úztam tovább a sportot elfogadván, hogy ez ezzel jár. Ennek köszönhetően váltam részben azzá, aki ma vagyok.”

önmagában már nyereség. A diákok számára pedig azért jó, mert a tájfutás rendszerezettségre és kitartásra ösztönöz, ami a későbbiekben az élet más területén is nagyon hasznos” – hívta fel a figyelmet. A tájfutás egyik előnye, hogy nemcsak versenyszinten nyújt szép élményeket, hanem hobbiszinten is szép élményekkel gazdagodhatnak azok, akik kipróbálják. Tőkés Árpád edző elmondta, a sportágnak több formája elterjedt, télen sível is lehet űzni ezt a sportot, nyáron pedig kerékpárral is, újabban pedig lóháton is, sőt létezik mozgássérültek számára kialakított, kerekesszékes változata is. Ezenkívül évente szerveznek egyéni, váltó-,

csapatversenyeket, nappali és éjszakai futamokat minden korosztálynak.

Több generáció egyszerre a pályán

Kitért arra is, hogy mint minden sportot, a tájfutást is érdemes egész fiatal korban elkezdni. „Ahhoz, hogy valaki egyedül tájékozódjon, meg kell tanulnia a térképet olvasni és a tájoló használni. Nagyjából 8-10 éves kortól lehet elkezdni az edzéseket, és még akár időskorban is lehet űzni ezt a sportot. A teljesítendő pályák hossza és nehézségi foka kor, nem és felkészültség szerint van meghatározva. Nem muszáj versenyszerűen űzni, minden versenyen vannak nyílt kategóriák, ahol akárki indulhat akár kedvtelésből is. A sportággal ismerkedőknek lehetőségük van kísérővel teljesíteni a pályát, vagy szalagos pályán is indulhatnak. Ugyanakkor a tájfutás családi sport is, akár három generáció is részt vehet ugyanazon a versenyen egy időben” – mondta a kolozsvári edző.

Mivel a tájfutás nagyrészt erdős terepen zajlik, a sportnak nincs nagy nézőközönsége. „Nehezen filmezhető, a versenyeket nemigen közvetítik a tévécsatornák sem, így a tájékozási futás egy alulfinanszírozott sportág. Ahhoz hogy a diákok kipróbálhassák, a szülők anyagi támogatására is szükség van. A versenyszintű sportolással, edzésekkel kapcsolatban a legtöbb erdélyi városban működő klubok is segítséget nyújtanak, ezenkívül a www.orientering.ro weboldalon az összes tájfutással kapcsolatos esemény megtalálható” – mutatott rá a kolozsvári edző.

(Írásunk első részét márciusi lapszámunkban közzeltük, ez a befejező rész.)

DEÁK SZIDÓNIA

dkszidonia@gmail.com

Óvodákban, iskolákban is hasznos lehet a *Csicsergő* verses-mesés kötet

Óvodástól kisiskolás korosztályig próbálta felkelteni a gyerekek érdeklődését *Csicsergő* című kötetével Török Enikő Andrea, aki a mesék, versek és dalok mellett vidám drámajátékokkal lepte meg az olvasókat. A szatmárnémeti pedagógus a frissen megjelent könyv létrejöttéről, az illusztrációk érdekességéről, az áthangszerelt, és lemez formájában megjelent dallamokról beszélt.

Csicsergő címmel jelent meg nemrég verses-mesés kötete Török Enikő Andrea szatmárnémeti pedagógusnak, aki óvodástól kisiskolás korosztályig próbálta felkelteni a gyermekek érdeklődését.

Mint mesélte, kisgyermekkora óta vonzották a könyvek, ha nem akadt játszótárs, a könyvek társaságát kereste. Már kisiskolásként kipróbálta a rímfa-

Később pedagógusként, ha a tanítás során nem találtam megfelelő verses segédanyagot, könnyebbnek tűnt saját gondolataimat papírra vetni. Ahogy egyre gazdagabb lett a gyermekeknek szóló rímcsokor, arról álmodoztam, hogy ha nyugdíjas leszek, összegyűjtöm a versikéket” – elevenítette fel a szatmári költő.

ragást, s később levelezéskor rímekben próbált beszámolni élete eseményeiről. A sok verses levél „mellékhatásaként” felfedezte, hogy egyre könnyebben formálódnak a rímek, ezért néha elkezdett játszadozni velük, próbára téve magát. „Később pedagógusként, ha a tanítás során nem találtam megfelelő verses segédanyagot, könnyebbnek tűnt saját gondolataimat papírra vetni. Ahogy egyre gazdagabb lett a gyermekeknek szóló rímcsokor, arról álmodoztam,

FOTÓ: VIRÁGBOTOND

Török Enikő Andrea szatmárnémeti tanítónő kisdíákjaival, akik lelkesen fogadják a tanci verseit

hogy ha nyugdíjas leszek, összegyűjtöm a versikéket” – elevenítette fel a szatmári költő. Hozzátette, amikor Fehér Imola mentora, rímei „keresztanyja” elolvasta verseit, arra biztatta, hogy jó lenne, ha a *Csicsergő* című kötet mihamarabb az olvasók kezébe kerülhetne. Ezt követően a Szatmár Megyei Hagyományörző Forrásközpont is támogatásáról biztosította, értékelte e gyermekbarát kezdeményezést, így Török Enikő Andrea megkapta a lehetőséget arra, hogy dédelgetett rímeinek gyűjteménye a Corvin Kiadó gondozásában könyv formát öltözzön.

„Több versem alapötlete gyermekkori élményeimből született. Sok időt töltöttem nagyszüleimnél, a Szatmár megyei Dobra faluban, ahol boldogan hallgattam az öregek történeteit, csodáltam a régi tárgyakat, melyek a kelengyészládák mélyéről vagy a padlásról kerültek elő, s önfeledten játszhattam a mára már szinte feledésbe merült népi játékokat”

– magyarázta a szatmárnémeti II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola pedagógusa. Rámutatott, így a hamuban sült pogácsa

„Néha csak a dallam talál rám, de legtöbbször »tokkal-vonóval«, azaz szöveg-gel és dallammal érkezik az ihlet. A zene olyan kincs, amely vonzza a gyerekeket, ezért szerettem volna, ha a bennem lüktető dallamvilágot is megmutathatom a *Csicsergő* kötettel.”

mellé „tarisznájába” olyan „ihletforrás” is került, amelynek köszönhetően bepillantást nyújthat a gyerekeknek egy hozzájuk közel álló világba. Mint

kifejtette, később tanítványait és lányait próbálta meglepni egy-egy frappáns versikével, mindig figyelve arra, hogy éppen mi foglalkoztatja őket.

Első meséit a méhecskékről írta, mivel fontosnak tartotta, hogy a gyerekek értékeljék a méhek munkáját, figyeljenek rájuk. Belecsempésztett környezetvédelmi ötletet, történetet a szeretetről és a barátságról. Később szülővárosa nevezetes helyszínei „szólították meg”, így született mese a szatmári tűztőlótoronyról, mely óriásként mesél arról, amikor a Szamos árvíz idején meglátogatta. Szatmárnémeti híres csavar tfája is mesélésre késztette, de szerinte az egyik legaranyosabb meséje a Vízháti Szamolcs története, melynek főhőse egy népszerű „szörnyecske” a Szamos folyóban.

Úgy véli, a gyerekek a legjobb tanácsadók, mert ők jobban észreveszik, ha valahol még nem az igazi egy-egy strófa, és a megoldáshoz is jobbnál jobb ötletekkel állnak elő.

Török Enikő Andrea hangsúlyozta, arra törekedett, hogy ha valaki kézbe veszi a kötetet, mindenképp találjon benne valami érdekességet. Ezért a játékos, ritmusos versikéken (*Érezd a ritmust*) kívül vidám versek (*Csodavilág*), gyermekkori emlékek (*Az úgy volt, hogy*), érzelmekkel (*Szeretetvirágok*), természetlél (*A természet lágy ölén*) és a téli ünnepkörrel kapcsolatos rímek (*Télvárás*) is helyet kaptak a könyvben.

Arra a kérdésünkre, hogy milyen korosztálynak szól a kötet, illetve az otthoni olvasáson kívül például óvodákban, iskolákban is felhasználható, a partiumi tanítónő azt válaszolta, mivel óvodástól kisiskolás korosztályig próbálta felkelteni a gyerekek érdeklődését, a mesék, versek, dalok mellett vidám drámajátékokkal lepte meg az olvasókat. „S hogy az olvasást és helyesírást segítsen, színessel kiemeltem a hosszú egyjegyű és kétjegyű betűket. A gyerekeken kívül a pedagógusok is hasznát vehetik, hiszen a dalok, versek, mesék és drámajátékok beépíthetők a tanórákba, vagy akár a

tanórán kívüli tevékenységekbe. A történetek, mozgásra készítő dallamok által a szülők, nagyszülők is visszaidézhetik legszebb gyermekkori pillanataikat” – mondta az alkotó.

Kitért arra is, hogy negyedikes tanítványai az évek során szinte mindegyik versével találkoztak. Anyanyelvórán a verseiben szófajokat keresgéltek, kérdéseket fogalmaztak, néha folytatniuk kellett a történetet versben, esetleg prózában. De olyan is volt, hogy illusztrációt készítettek egy-egy vidám versikéhez. Török Enikő Andrea szerint mindig kíváncsian fogadták játékos rímeit, dalait, és őszintén elmondták véleményüket is. Úgy véli, a gyerekek a legjobb tanácsadók, mert ők jobban észreveszik, ha valahol még nem az igazi egy-egy strófa, és a megoldáshoz is jobbnál jobb ötletekkel állnak elő. „Szerencsés vagyok, hogy amit papírra vetek, szinte már másnap visszajelzést kapok az őszinte gyerekzsúritól” – jegyezte meg a kötet szerzője.

A *Csicsergő* egyik érdekessége, hogy a pedagógus tízéves tanítványa illusztrálta. „A gyermeki fantázia kacsint ránk Antku Alexandra Hanna rajzaiban, aki negyedikesen olyan egyedi mesebeli világba vezet, ahol minden lehetséges” – mutatott rá a költő. Hozzátette, a kisdíáklány számára a tűztőlótorony egy öreg hölgy, a tél manóányként köszön, a „parázsló tűzfolyó” pedig az égig ér. Antku Alexandra Hanna hat hónap alatt lelkesen illusztrálta a verseket. „Csak elolvasta, s már jelezte is, hogy az ötlete »benne van a ceruzában«. Alig hitt a szemének, mikor kezébe vette a könyvet, melyben szinte életre keltek színes gondolatai” – mesélte a pedagógus.

Szintén kuriózum, hogy a helyi The Phoenix SM zenekart meghívta az áthangszerelt dallamokból lemez jelent meg. Ennek előzményeit részletezve Török Enikő Andrea felidézte, nagyjával esténként sokat nótáztak, és azóta is gyakran „elkapja” egy-egy dallam, amit olykor addig szeretget, míg dal lesz belőle. „Néha csak a dallam talál rám, de legtöbbször »tokkal-vonóval«, azaz szöveggel és dallammal érkezik az ihlet. A zene olyan kincs, amely vonzza a gyerekeket, ezért szerettem volna, ha a bennem lüktető dallamvilágot is megmutathatom a *Csicsergő* kötettel” – hangsúlyozta a költő. Hozzátette, mivel kollégája a The Phoenix SM zenekar

és a Fiatalok Ifjúsági Zenekar tagja, így mindenképp őket akarta megkérni arra, hogy életre keltsék a már szöveggel és dallammal „világra jött” dalait. Rámutatott, Fehér Róbert Benjamin, Szilágyi Norbert és Kocsis Erik oly szakértelemmel hangszerelték a dalokat, hogy már első hallásra érezte, „egy húron pendülnek”.

Mivel a gyerekek fogékonyak a fülbemászó dallamokra, QR-kódok található a könyv fedelén és a dalok mellett, így telefonnal is bárhol meghallgathatók. Fehér Róbert Benjamin énekes Antku Alexandra Hanna illusztrációival 10 rajzos-szöveges videóklippel kedveskedett a gyerekeknek. Ezek olyan fülbemászó dalok, amelyek kicsinek és nagynak egyaránt örömet okozhatnak. Ugyanakkor a pedagógus nagyon örülne neki, ha az erdélyi és magyarországi rádiók által minél több gyermek megismerhetné a Fiatalok Ifjúsági Zenekar csicsergős dalait, amelyek jelenleg meghallgathatók az együttes YouTube-csatornáján. A *Csicsergő* kötet ugyanakkor elérhető a Retrolibris online könyvesbolt honlapján, valamint a Corvin Kiadónál.

B. L. J.

Földrajz, biológia

A mi iskolánk strapabíró iskola. De bármit még ez a prima iskola sem bír el. Történt például, hogy a bolondok napjának tiszteletére disznózsírral bekentük a táblát. Hogy ne fogja a kréta, és nevetni lehessen. Nem is fogta a kréta, de Gyuri bácsi oly mérgesre fújta a képét, és oly éktelenül vörös fejjel nézett ránk, hogy belénk fagyott a röhögés.

És ez még csak a kisebbik baj. Mert bevészte Gyuri bácsi az egész osztálynak az igazolatlan hiányzást a naplóba, és azt gondolnánk, ezzel minden elrende-

Történt például, hogy a bolondok napjának tiszteletére disznózsírral bekentük a táblát. Hogy ne fogja a kréta, és nevetni lehessen.

ződött. Hát nem. Semmi sem rendeződött el. Hiába szólították fel az osztályközösséget, hogy a tábláról a disznózsírt azonnal vakarja le. Bármily serényen vakartuk, egyenként, csapatban, több rendben egymás után, a disznózsír az Istennek sem jött le.

A táblát hetekig nem fogta a kréta. Szünetben sarkig tártuk az ablakot, bejött a jó hűvös levegő, körülsuhant az osztályteremben, de az osztálylevegő avas tónusa nem enyhült. Mi több, e levegő még paprikás is volt, majdnem minden órán, csak úgy röpködtek a kényelmetlen kérdések, hersegték a rögtönzéshez füzetből kitépett lapok.

Aztán olyan is volt, amikor nagy huncutul valamelyik nagyobb osztályllyal helyet cseréltünk. Mit mondjak. A nagyobbak jártak jobban. Mert nekik Teodóra néni jutott, a lányok megcsodálhatták tulipánsárga bokacsizmáját meg kockás-rojtos, angol szabású kiskosztümét. És mosolygott rájuk és mesélt nekik, és kedvesen kisimította a hullámos hajtincset, amikor a homlokába hullt.

„Nem tudtuk sem a Gangesz folyó forrásvidékét, sem azt, milyen hegység húzódik Tibet és Nepál határán”

De mi megint Gyuri bácsival kerültünk szembe, és ez, mi tagadás, már a disznózsíros eset utáni esztendőik valamelyikében esett. És Gyuri bácsinak azonnal vasvillaszeme lett. És rámutatott Bocskaira, hogy akkor mondjad, fiam, mit nevezünk ingernek. Bocskai nem merte kibökní, hogy a tanár úr állapotát nevezzük ingernek, annyira azért ő sem bátor.

Úgyhogy állt Bocskai egyik lábáról a másikra, és azt sem mondta el, hogy bármi is az az inger, minden bizonnyal rendkívül gyorsan terjed. Kapott is egy nagy négyest, ami nagy bánatunkra meg is jelent másnapra a hat bé naplójában. A mienkben. Biológiából.

És Gyuri bácsi Puskást is felállította, meg Káptalant, Kisst és Marosánt. Kilint és Szilágyit sem kímélte. Csomafái és Geréb megúszták, de órákig reszketett a fülük utána. Nem tudta senki, mi az a receptor, mik a kapillárisok, mi a különbség idegrostok és idegdúcok között, bár merő egy ideg volt az egész osztály, úgyhogy igazán tudhattuk

volna, de Gyuri bácsi úgy nézett, hogy mindenkiben bennzápult a szó.

Hiába strapabíró iskola a mienk, ha nem bírjuk cselekedeteink következményeit bemérni, és Gyuri bácsival akaratlanul is folyton ujjat húzunk. Azt már meg sem említem, amikor földrajzóra előtt kifundáltuk, hogy háttal a katedrának fordítjuk az összes padot, úgy várjuk a mi drága, ártalmatlan Csipikénket, és csengőszóra imádott, apró természetű tanárnőnk helyett Gyuri bácsi robbant be az osztályterembe...

Nem tudtuk sem a Gangesz folyó forrásvidékét, sem azt, milyen hegység húzódik Tibet és Nepál határán, sem azt, hogy melyik hegyvonulat neve jelenti azt, hogy a hó hazája. Pedig ez mind a Himalája. Mondta vészjósló mosollyal Gyuri bácsi. És megint kaptunk egy csomó négyest. Biológiából.

LÁSZLÓ NOÉMI
nocsek@gmail.com

Megkezdődött az iratkozás az előkészítő osztályokba

Két szakaszban megkezdődött a beiratkozás az előkészítő osztályokba. Az április–májusban zajló első szakasz kapcsán az RMDSZ.ro összegyűjtötte a legfontosabb tudnivalókat, amelyek nemcsak tájékoztatást nyújtanak a szülőknek az eljárásról, hanem felhívják a figyelmet arra is, hogy miért érdemes magyar iskolába íratni gyerekeiket. A oktatási törvények értelmében a következő tanévtől előkészítő osztályba mehet minden olyan gyerek, aki 2024. augusztus 31-ig betölti a 6. életévét, vagy aki szeptember 1. és december 31. között tölti be a 6. életévét, utóbbi esetben a beiratkozáshoz szükség van az óvoda ajánlására, amely igazolja, hogy a gyerek alkalmas az előkészítő osztály vagy az óvodai nagycsoport elkezdésére. Azoknak a gyerekeknek, akik 2024. szeptember 1. és december 31. között születtek ugyan, de külföldről tértek haza, illetve azoknak, akik nem jártak korábban óvodába, szükségük van a CJREA/CMBREA értékelésére. A gyerekeket a szülők a körzeti iskolába íráthatják be, a körzeten kívüli iskolákba csak az esetben lehet benyújtani a kérvényt, ha az adott intézményben maradtak szabadon helyek, illetve ha az iskola megszabott szelekciós szempont szerint hirdet meg helyeket. A beiratkozás első szakasza április 11. és május 14. között, második szakasza május 31. és június 7. zajlik, a beiratkozott gyerekek névsorát és a szabad helyek számát május 29-én, illetve június 21-én teszik közzé az oktatási intézményekben és az megyei tanfelügyelőségek honlapján. További részletek az RMDSZ.ro honlapon olvashatók.

Környezettudatos fiatalok nevelését ösztönzik

Eredményt hirdetett a Környezetvédelmi Alap a fiataloknak szóló környezeti nevelési és tudatosító programokat támogató pályázati programban. Országsszerte összesen 106 millió lej támogatást ítéltek meg. Az iskolákkal és önkormányzatokkal partnerségben pályázó civil szervezeteknek szóló programot még tavaly indította el a Tánczos Barna vezette környezetvédelmi tárca

– olvasható az RMDSZ.ro-n. Az erdélyi megyékből összesen 111 környezettudatos nevelési program nyert, egyenként mintegy 100 ezer eurós támogatást. A nyertes pályázatok listája a Környezetvédelmi Alap oldalán (www.afm.ro) érhető el.

Kisokost állítottak össze a bölcsődei és óvodai beiratkozásról

Az erdélyi magyar szülők számára állított össze a bölcsődei és óvodai beiratkozással kapcsolatos kisokost az RMDSZ.ro. A tájékoztató szerint azokat a gyerekeket, akik már jártak bölcsődébe vagy óvodába, május 20–24. között lehet beíratni, azokat pedig, akik még nem jártak bölcsődébe vagy óvodába, május 27–31. között. Bölcsődébe iratható a szabad helyek függvényében minden olyan gyerek, akinek az életkora három hónap és három év között van, óvodába pedig minden olyan gyereket várnak, akinek az életkora három és hat év között van. A négyéves gyerekeket a középső csoportba, az öt-éveseket pedig a nagycsoportba kell beíratni. A beiratkozási módszertan szerint a bölcsődei helyeket a következő kritériumok szerint osztják szét: előnyt élvez az a gyerek, aki 2024. december 31-ig betölti 2. életévét, a gyermek lakóhelye vagy a szülők/törvényes gyám munkahelye az oktatási intézmény közelében helyezkedik el, mindkét szülő/törvényes gyám igazolja, hogy jogerős munkaviszonya van a beiratkozáskor vagy a tanév kezdete után 30 napon belül, legalább egyik szülő/törvényes gyám nappali tagozaton tanul, szükséges továbbá olyan dokumentum megléte, amely igazolja, hogy a gyermek gyámságban vagy törvényben meghatározott különleges védelmi intézkedésben részesül, legalább egyik szülő nyugdíjas, rokkantsági igazolással rendelkezik, vagy munkanélküli, a szülőnek/törvényes gyámnak még van egy fenntartásban lévő gyermeke (elemi 4. osztályos korig), és/vagy ugyanabban a tanintézményben jár. Óvodába az a gyerek iratható, aki szeptember 1-ig betölti a 4. vagy 5. életévét. A helyek szétosztásánál kritériumnak számít, ha a gyermek lakóhelye vagy a szülők/törvényes gyám munkahelye az oktatási

intézmény közelében helyezkedik el, legalább egyik szülő/törvényes gyám nappali tagozaton tanul, olyan dokumentum megléte, amely igazolja, hogy a gyermek gyámságban vagy törvényben meghatározott különleges védelmi intézkedésben részesül, legalább egyik szülő nyugdíjas, rokkantsági igazolással rendelkezik vagy munkanélküli, a gyermek fogyatékoságát igazoló orvosi igazolás megléte, ha egy testvér ugyanabban a tanintézményben jár. A hosszabbított/délutáni programmal rendelkező tanintézményekben elsőbbséget élveznek azon szülők gyermekei, akik közül mindkettőnek munkaviszonya van. Amennyiben a kérelmek száma meghaladja a bölcsődei vagy óvodai helyek számát, a teljesített általános kritériumok száma alapján történik a gyermekek elosztása. Minél több kritériumot teljesít, annál inkább előnybe részesül a gyermek. Az utolsó helyek betöltése esetében, ha kritérium egyenlőség van, akkor a kritériumok sorrendjét veszik figyelembe. A tanintézmények megszabhatnak sajátos kritériumokat is, viszont ezeket csak az általános kritériumok figyelembevételét követően lehet alkalmazni. A tanintézmények a sajátos kritériumokat közzé kell tgyék a beiratkozási kérelmek leadása előtt. A beiratkozás első lépése május 20–24. között zajlik, a második lépés két szakaszból áll, az első május 27. és június 14. között zajlik, míg a második szakaszt június 17. és július 5. között bonyolítják le. Augusztus 19–29. között rendezik meg a kiigazítási szakaszt, amelyben azokat a gyermekeket regisztrálják, akik az első két szakaszban nem kaptak helyet, vagy nem írátták be őket bölcsődébe vagy óvodába. Ebben a szakaszban azokat a gyermekeket, akiket az első két szakaszban helyhiány vagy különböző egyéb okok miatt nem íráttak be, vagy akik nem vettek részt az első két szakaszban, a második szakasz után fennmaradó helyekre írják be, a megyei tanfelügyelőség által kidolgozott külön eljárás és a szülők által a megyei tanfelügyelőséghez benyújtott iratok alapján. További információk az RMDSZ.ro-n olvashatók.

Szakoktatási központ épül Csíkszeredában

Csíkszeredában épül fel Székelyföld és Románia egyik legnagyobb és legmodernebb szakoktatási központja – olvasható az RMDSZ.ro-n. A projekt hiánypótló, hiszen elindítja a duális képzést Hargita megyében négy csíkszeredai szakközépiskola, valamint a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem közreműködésével. A diákok és a hallgatók bérezés ellenében végezhetnek szakmai gyakorlatokat különböző vállalkozásoknál, ahol a tanulmányok befejezése után elhelyezkedhetnek. Ez az együttműködés a szakoktatás minőségének fejlesztése mellett a fiatal munkaerő itthon tartásában nyújt erős támaszt. A központ része lesz három teljesen új épület. Egyikben ötféle képzést kiszolgáló tanműhelyek lesznek laboratóriumokkal, tantermekkel, mosdókkal, iskolorvosi és -fogorvosi rendelővel. Épül egy 240 férőhelyes, négyemeletes bentlakás, ahol modern, biztonságos épületben lakhatnak tanulmányaik alatt a diákok. A bentlakás földszintjén egy 200 fő befogadóképességű konferenciaterem lesz, továbbá egy jól felszerelt tornaterem is lesz a campusnak. A beruházás értéke 121 millió lej, a projekt európai uniós forrásból valósul meg, ehhez jön még a Hargita Megyei Tanács és a város hozzájárulása is. 2026 decemberében várhatóan befejeződik a campus építése.

Nagymértékben érinti a romániai gyerekeket a szegénység

Románia az első helyen áll azon európai országok között, ahol a gyerekeket és fiatalokat nagymértékben érinti a szegénység – írja a News.ro-ra hivatkozva a Maszol. A szülőket támogató stratégia kidolgozásakor figyelembe vett 2021-es adatok azt mutatják, hogy a 0–17 éves korosztályba tartozó romániai gyermekek és fiatalok több mint 40 százalékát fenyegeti a szegénység vagy a társadalmi kirekesztés veszélye. A szegénység legnagyobb mértékű előfordulása 2018–2021 között volt tapasztalható, 10-ből 3 gyermek volt érintett – áll az oktatási minisztérium által április elején közzétartott dokumentumban, amely célja a romániai szülők támogatását célzó stratégia kidolgozása. Az idézett

forrás szerint 2021-ben az eltartott gyermekekkel rendelkező háztartások közül a szegénység által leginkább érintettek a 2 felnőttből álló, 3 vagy több eltartott gyermeket nevelő nagycsaládok voltak, 56,4 százalékos arányt regisztrálva, ami 2018-hoz képest (53,4%) emelkedett. Emellett tízből három egyszülős család is szegénységgel szembesült, 2021-ben 28,8%-os szegénységi arányt regisztrálva, ami azonban 2018-hoz képest (41,6%) csökkenést jelent. A dokumentum megállapítja, hogy e realitások ismeretében a szegénységben élő szülőket támogató aktív intézkedésekre van szükség, nemcsak szociális juttatások biztosításával, hanem a munkahelyek garantálásával, a munkahelykínálat növelésével, különösen a marginalizált területeken élő szülők számára, a települések fejlesztésével. A statisztikák azt is mutatják, hogy a roma és a többségi gyermekek között jelentős különbségek vannak a szegénység, az iskolai részvétel és az iskolai lemorzsolódás tekintetében. „Még ha az oktatás területén támogató intézkedéseket is hajtottak végre (a romák számára elkülönített helyek a középiskolában és az egyetemen) vagy »Második esély« programokat a megfelelő életkort legalább négy évvel meghaladók számára, a legfeljebb 8 osztályt végzett romák fele nem tud írni, vagy nagy nehézségekbe ütközik az írás során. Ezenkívül a roma gyerekek aránya a kötelező oktatásban 78%, míg a környékbeli többségi gyerekek esetében 95%. A szakadék ismét szélesedik a középfokú oktatáshoz való hozzáférés esetében, ahol a roma tanulók kevesebb mint negyedét (22%) találjuk, a roma etnikumúak kétharmada vagy nem végzett egyetlen osztályt sem, vagy csak középfokú végzettséggel rendelkezik” – derül ki az oktatási minisztérium által bemutatott adatokból.

Több Kolozs megyei iskolában indul magyar előkészítő osztály

Több mint 40 Kolozs megyei tanintézményben indul magyar nyelvű előkészítő osztály a következő tanévben. Kolozsváron mind a belvárosi, mind a kerületi iskolák várják a magyar előkészítő korú gyerekeket – írja a Maszol. Egy-egy előkészítő osztály indul az

Onisifor Ghibu Elméleti Líceumban, a Brassai Sámuel Elméleti Líceumban, a Waldorf Líceumban, a Sigismund Toduță Zenei Főgimnáziumban, az Octavian Goga Általános Iskolában, a Nicolae Titulescu Általános Iskolában, a Talentum Református Iskolában. A kolozsvári Báthory István Elméleti Líceumban három, míg az Apáczai Csere János Elméleti Líceumban, a János Zsigmond Unitárius Kollégiumban, a Református Kollégiumban két-két előkészítő osztály fog indulni. Az előkészítő osztályba való iratkozás első szakasza április 11. és május 14. között zajlik a tanintézményekben hétfőtől csütörtökig 8–18 óra között, valamint pénteken 8–17 óra között. A beiratkozásra vonatkozó kéréseket május 20–27. között dolgozzák fel, ezt követően pedig május 29-én közzéteszik az eredményeket. A kérések megoldása június 10–14. között várható, a végső eredményt pedig június 21-én teszik közzé. Szeptember 2–6. között a megyei tanfelügyelőség besorolja a betöltetlen helyekre az addig be nem íratott gyerekeket.

Betiltották a játéktermeket községekben, kisvárosokban

Ezentúl a községekben és kisvárosokban, ahol a lakosság száma nem haladja meg a 15 ezer főt, nem lehet majd játéktermeket működtetni. Erről a törvénytervezetről szavazott április 9-én döntőházként a képviselőház plénuma. Az RMDSZ képviselői rámutattak, hogy ez csak egy első lépés, de korántsem elegendő. A továbbiakban szigorítani kell a játéktérterek működési engedélyének a kibocsátását, valamint azt, hogy kizárólag csak településeken kívül lehessen működtetni ezeket, annak érdekében, hogy minél kevesebb ember kerüljön kapcsolatba az iparággal. „A játéktérterek működése nagyon sok tragédiát hozott már. További intézkedésekre van szükség, ezért kezdeményezni fogjuk, hogy csak településeken kívül lehessen ilyen játéktértermeket működtetni, így kevesebb ember kerül majd kapcsolatba ezzel az iparággal.” – nyilatkozta Csoma Botond, az RMDSZ képviselőházi frakcióvezetője a plénumi szavazást követően.

D. SZ.